UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab exordio Imperij Arcadij & Honorij Augustorum, Anno Domini CCC. XCV. perueniens vsque ad CCCC. XL. continet annos XLV. ita dispositus, vt commodè sextus tomus à S. Leone Magno Pontifice Maximo inchoetur

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 401. Anastasii Pap. Annus 4. Arcadii Et Honor. Impp. Annus 7.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14566

Visual Library

gione mihi conſors fuerit, nec in vita quidem communione poſt hac erit. Ibi mulier, data fide ſe id facturam, cum ancilla quadam, quam fidam arbitrabatur, de hac re communicat: eamque ſibi ad fraudem faciendam marito ſociam adiungit. Itaque tempore communicationis (intelligunt autem qui Chriſto ſunt initiati, quid dicam) illa quod acceperat, continens, velut oratura procubuit. Famula autem interim aſtans furtim porrigit id, quod manibus aduehens ferebat: quod quidem ſimulatque dentibus admotum fuit, in lapidem induruit. Tum mulier timore conſternata, ne quid ſibi grauius eueniret ob tantum miraculum in ſe diuinitus editum, cum feſtinatione ad Epiſcopum accurrit, ſeipſam indicat, ac lapidem oſtendit, qui manifeſta veſtigia morſus, ſed materiam ignotam & inuſitatum quendam colorem referebat. Cumque profuſis lacrymis veniam impetraſſet, cum marito deinceps concors vixit. Si cui autem hæc veriſimilia eſſe non videntur, teſtis eſt ipſe lapis, qui etiam nunc hodie inter Conſtantinopolitanæ vrbis cimelia conſeruatur. hæc Sozomenus, & alij poſt eum id ipſum affirmant.

XCI. CHRYSOS. ARIANOS SCYTHAS AD FIDEM CATHOLICAM REDVCIT. a Theod. lib. 5. c. 30.

Quod autem in caſtris inter alios Scythæ militarent, iidemque labe Arianæ hæreſis inquinati: vt hos ad meliorem frugem Ioannes Chryſoſtomus reſtitueret, quid operatus ſit, Theodoretus a docet his verbis: *Cum videret prætereà gentem Scythicam doctrinæ Arianæ laqueis irretitam teneri: molitus eſt ſedulo inde eam eripere. Ad quam prædam capiendam hanc viam excogitauit. Complures, qui eadem lingua loquebantur, presbyteros, diaconos, & lectores ordinauit, illiſque vnam tribuit eccleſiam: quorum opera multos errore lapſos Eccleſiæ reconciliauit. Nam ille ipſe plerumque ad eam Eccleſiam profectus, cum illic locutus eſt, interprete vtriuſque linguæ perito vſus, aliosque dicendi facultate inſtructos ad idem ipſum faciendum induxit. Iſta quidem in illa vrbe præſtitit, compluresque errore imbutos, veritate doctrinæ Apoſtolicæ explanata, reduxit.*

XCII. NOMADES AD RECTAM FIDEM CONVERSI.

Itemque cum accepiſſet Scythas, qui Nomades vocantur, quique propter Iſtrum incolebant, ſitienter quidem ſalutem appetere, ſed habere neminem, qui ſitim ſuam ſalutaris doctrinæ fluentis reſtinguere: viros laborum Apoſtolicorum imitatores conquiſiuit, eoſque illis erudiendis præfecit. Litteras autem eius ad Leontium Ancyranum Epiſcopum perſcriptas, *quibus cum Scythas ad fidem conuerſos eſſe ſignificabat, tum orabat, vt viros idoneos ad rectam ſalutis viam illis monſtrandam mitteret, ipſe quidem legi. Porro autem vbi intellexit peſtiferam Marcionis hæreſim nonnullos in noſtra regione pagos occupaſſe, ſcripſit ad eum, qui id temporis Epiſcopus illius Eccleſiæ fuit, hortatus, vt hæreſim illam inde expelleret: atque quo ipſe in eo negotio exequendo adiumento eſſet, edicta Imperatoris ad illum mittenda curauit* hactenus Theodoretus. Reliquos autem pro fide Catholica labores ab eo ſuſceptos inferius ſuo loco dicturi ſumus. Iam vero ad res geſtas anni ſequentis tranſeamus.

IESV CHRISTI
Annus 401.

ANASTASII PAP. Annus 4. ARCADII ET HONOR. IMPP. Annus 7.

I. * Frauito Flabito. AGITVR ROMAE CAVSA RVFFINI AB ANAS. PAPA.

QVadringenteſimus primus Domini annus, Vincentio atq; Frauitta * Conſulibus, deſcribitur Faſtis: quo Anaſtaſius Papa, qui anno ſuperiori Origenis hæreſes condemnarat, audiens grauiter ſcriptis ſuis aduerſus S. Hieronymum ea ex cauſa obſtrepere Ruffinum, eundem ſcriptis publicis litteris Romam vocat. Cum ille diſſimulans, prætexenſque quaſi non Anaſtaſij eſſent litteræ, ſed ab alio aliquo nomine eius confictæ, venire neglexit: excuſans ſe tamen, ad ipſum Anaſtaſium ſcripſit Apologiam. At ipſe Romanus Pontifex in abſentem, ſæpe vocatum, atque adeſſe contemnentem, damnationis ſententiam intulit. Hæc autem ſummatim complexa, quomodo ſe habuerint, diligentiori ſunt tractatione, fidelique teſtificatione narranda. Atque primum quod ad rationem temporis ſpectat: hoc quidem anno vocatum eſſe litteris Anaſtaſij Papæ Ruffinum, ex S. Hieronymi Apologia aduerſus eum conſcripta deducitur. Cum enim ea ſcriptione (quam confectam eſſe ſequenti anno, ſuo loco aperiemus) dum meminit Anaſtaſij litterarum, anno ſuperiori datas dicat, ad præſentem vtique annum eas referre neceſſe eſt. Sunt enim hæc eius verba, dum redarguit ipſum, quod Anaſtaſij Papæ iudicium ſubterfugerit b:

b Hieron. Apolog. in Ruffin.

II. COMPELLAT RVFFINVM HIERON.

Siricij iam in Domino dormientis profers epiſtolam, & viuentis Anaſtaſij dicta contemnis? Quid enim tibi (vt ais) officere poteſt, quod te ignorante aut ſcripſit, aut forte non ſcripſit? Etſi ſcripſit, ſufficit tibi totius Orbis teſtimonium: Quod nulli verum videtur, vt tantæ Vrbis ſacerdos vel innocenti iniuriam facere potuerit, vel abſenti. Innocentem te vocas, ad cuius interpretationem Roma contremuit? Abſentem quia accuſatus reſpondere non audes, & tantum Romanæ Vrbis iudicium fugis, vt magis obſidionem barbaricam, quam pacatæ Vrbis velis ſententiam ſuſtinere? Eſto præteriti anni ego epiſtolam finxerim, nempe Anaſtaſij Papæ: *recentia ad Orientem ſcripta quis miſit? in quibus Anaſtaſius tantis te ornat floribus, &c.* intelligit enim de eiuſdem Pontificis Epiſtola ſcripta de Ruffino ad Ioannem Hieroſolymitanum Epiſcopum anno ſequenti. Quam igitur anno præterito datam dicit ab eodem Pontifice epiſtolam ad Ruffinum, qua ipſum Romam vocauit, ad hunc ipſum annum eam referre neceſſe eſt. hæc de tempore.

III. RVFFINVS VRBIS FVGIT IVDICIVM.

Cum autem dictas Anaſtaſij Papæ litteras, quibus accerſebatur in Vrbem, cauſam dicturus, Ruffinus accepiſſet: propriæ conſcientiæ perculſus examine, ſciens ſe ibi fore damnandum, tergiuerſatus venire deſtitit, in dubium (vt dictum eſt) reuocans, num ab ipſo Romano Pontifice eædem litteræ ſcriptæ fuiſſent, necne, neceſſitatem quoque obtendens, Aquileiæ commorandi, parentum vel affinium gratia, à quibus triginta annorum ſpatio abfuiſſet. Vt tamen pro ſe ipſe Anaſtaſio ſatisfaceret, ad eundem ſcripſit Apologiam, cui fidei ſuæ Catholicæ profeſſionem adiunxit, quo ſe Catholicum eſſe monſtraret. Extat ipſa, cuius eſt exordium c: *Audiui quoſdam*, &c. de qua S. Hieronymus, ferro iam vlcus aperiens: *In Epiſtola* (inquit) *ſancti Papæ Anaſtaſij lubricus extitiſti & turbatus: in quo ſigas gradum, non reperis. Modo enim dicis à me eſſe compoſitam: nunc ab eo ad te debuiſſe tranſmitti, cui miſſa eſt. Rurſus inuſtitiam ſcribentis arguis etiam ſi ſcripta ſit ab illo, ſiue non ſcripta, adis nihil pertinere teſtaris, qui prædeceſſoris eius habeas teſtimonium: & rogantem Romam, vt illam illuſtrares præſentia tua, oppidoli tui amore contempſeris. Si à me fictam epiſtolam ſuſpicaris, cur eam in Romana Eccleſia Chartario non requiris? vt cum deprehenderis ab Epiſcopo non datam, manifeſtiſſime criminis reum teneas, & nequaquam aranearum mihi opponas caſſiculas, ſed fortiſſimo me & ſolidiſſimo conſtringas rete. Si autem Romani Epiſcopi eſt, ſtulte facis ab eo exemplar epiſtolæ petere, cui miſſa non eſt, & non ab illo, qui miſerit, de Oriente expectare teſtimonium, cuius auctorem & teſtem habeas in vicino. Vade potius Romam, & præſens apud eum expoſtula, cur tibi & abſenti & innocenti fecerit contumeliam; primum vt non reciperet expoſitionem fidei tuæ, quam omnis (vt ſcribis) Italia comprobauit, & baculo tuarum vti noluerit litterarum contra canes tuos: deinde vt epiſtolas contra te ad Orientem mitteret, &c.* ſed id anno ſequenti, quo ad Ioannem Hieroſolymorum Epiſcopum ſcripſit Epiſtolam.

c Extat apud S. Hieron.

IV. RVFFINVS AB ANASTASIO PAPA DAMNATVS. d Hier. Apolog. lib. 3. in principio.

Ex his probe intelligis, lector, Apologiam Ruffini cum profeſſione fidei ab Anaſtaſio Papa minime fuiſſe receptam: vtpote quod in ea nulla mentio fieret de Origenis hæreſibus, quarum vehementer accuſabatur, prout S. Hieronymus d docet. Habito igitur hoc anno de Ruffino Romæ iudicio, quod venire vocatus neglexerit, quodque de obiectis criminibus minime ſatisfecerit, iure meritoque ſententiam damnationis accepit, prout etiam dictæ datæ ab eodem Pontifice anno ſequenti litteræ ad Ioannem Hieroſolymorum Epiſcopum docent. Quæ autem aduerſus inuectiuas eius in S. Hieronymum ipſe reſcripſerit, anno ſequenti, ſuo loco pluribus dicturi ſumus. Scripta quoque eſt hoc anno à Theophilo Epiſcopo Alexandrino ſecunda Paſchalis Epiſtola (vt ſuperius exacte vidimus) qua idem Antiſtes Origenis errores cum eorum auctore maiori exagitauit efficacia, dicendique potentia,

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

quam poſtea S. Hieronymus Latine redditam miſit in Occidentem.

V. CONCILIVM CARTHAGINENSE PROVINCIALE.

Quod rurſum ad res Occidentalis Eccleſiæ pertinet: hoc anno menſe Iunij habita eſt Synodus prouincialis Carthagine, qua decretum eſt de legatione mittenda Romam ad Anaſtaſium Romanum Pontificem, atque Mediolanum ad Venerium eius ſedis Epiſcopum, vt Africanæ Eccleſiæ ſacris miniſtris maxime indigenti conſulerent. Quod enim ad temporis rationem pertinet: cum hæc Synodus (vt eius Acta ſignificant) celebrata dicatur poſt Conſulatum Flauij Stilichonis, vtique ad præſentem annum referenda eſt, qui primus ſequitur poſt eiuſdem Stilichonis Conſulatum priorem: nec eſt, quod ad poſteriorem eius Conſulatum referri poſſit, qui poſt annos ſex contigit, quando iam Anaſtaſius Papa, cuius eſt in Synodo mentio, ex hac vita migrarat. Quanta autem Africana Eccleſia laboraret penuria clericorum, ex verbis Aurelij Epiſcopi Carthaginenſis accipe, quibus ſic allocutus eſt Patres *a*:

a Extat to. 1. Conc.

VI. LEGATIO AB ECCLESIA AFRICANA AD ANASTASIVM ET VENERIVM.

Eccleſiarum Dei per Africam conſtitutarum neceſſitates mecum optime nouit charitas veſtra, ſanctiſſimi fratres. Et quoniam præſtitit Dominus, vt ex aliqua parte ſancti cœtus veſtri eſſet congregata præſentia: videtur mihi, vt has eaſdem neceſſitates, quas pro ſolitudine noſtra indagare potuimus, in medium proferamus. Quo cum approbauerit veſtra ſinceritas, ſit conſequens, eligendum eſſe vnum ex noſtro numero conſacerdotem, qui, auxiliante Domino & orationibus veſtris, & has ipſas neceſſitates ſuſcipere poſſit, & gnauiter peragendas implere, perrecturus ad tranſmarinas Italiæ partes, vt tam ſanctis fratribus & conſacerdotibus noſtris venerabili ſancto fratri Anaſtaſio ſedis Apoſtolicæ Epiſcopo, quam etiam ſancto fratri Venerio ſacerdoti Mediolanenſis Eccleſiæ neceſſitatem ipſam atque dolorem, atque inopiam noſtram valeat intimare. Ex his enim ſedibus hoc fuerat prohibitum: quo nouerint communi periculo prouidendum, maxime quia tanta indigentia eſt clericorum, multæque Eccleſiæ ita deſertæ ſunt, vt ne vnum quidem diaconum vel illiteratum habere reperiantur. Nam de cæteris ſuperioribus gradibus & officiis tacendum arbitror: quia (vt dixi) ſi miniſterium diaconi facile non inuenitur, multo magis ſuperiorum honorum inueniri non poſſe, certiſſimum eſt. Et quotidianos planctus diuerſarum pene emortuarum plebium iam non ſuſtinemus: quibus niſi fuerit aliquando ſubuentum, grauis nobis & inexcuſabilis innumerabilium animarum pereuntium cauſa apud Dominum manſura eſt.* hactenus Aurelius.

* lectorem

VII. ANASTAS. LABORAT PRO RESTITVENDA ECCLESIA AFRICANA.

Cui autem Epiſcoporum eiuſmodi fuerit decreta legatio, haud exploratum ſatis haberi poteſt. Annuiſſe Synodi petitioni Anaſtaſium Papam, miniſtros Eccleſiæ in Africam mittendo, argumento eſt, quod & his maiora curauit. Scribens enim ad Africanos Epiſcopos, de reducendis in Eccleſiam Donatiſtis, prouinciam perdifficilem aggrediendam admonuit, quod opus ſolicitius impleri mandauit: dicemus de hac re, cum paulo poſt ſermo erit de vniuerſali Synodo Carthaginenſi hoc eodem anno eadem ex cauſa menſe Septembris magna celeritate atque celebritate congregata, iuſſu (vt ex ea colligitur) eiuſdem Pontificis Anaſtaſij. Sed & Venerium Mediolanenſem Epiſcopum fauiſſe votis Africanorum Epiſcoporum, ex eo exiſtimamus, quod peculiaris ille auctor Vitæ S. Ambroſij Paulinus, eiuſdem Eccleſiæ quondam lector, in Africam amandatus apparet, conſediſſeque Carthagine apud Fortunatum diaconum, ipſe teſtatur, & quidem S. Auguſtini petitione ſe ſcripſiſſe eiuſdem S. Ambroſij res geſtas, in eadem ipſe ſcriptione confirmat. Quem quidem & eundem illum putamus eſſe Paulinum, qui in eadem Eccleſia Africana, aduerſus hæreſim Pelagianam primus omnium ſtrenue Cæleſtium exagitans decertauit, de quo ſuo loco pluribus agendum erit.

VIII.

In hac ipſa igitur priori Synodo Carthaginenſi triginta duo canones editi leguntur ex recitato Breuiario canonum Hipponenſis Concilij, de quo ſuperius mentio facta eſt, inter quos & canon ille reperitur inſertus, quo in Eccleſia etiam paſſiones martyrum in eorum anniuerſaria die legi conceduntur *b*. Porro Aurelius Epiſcopus Carthaginenſis ſolicitus fuit, vt hoc eodem anno ex omnibus Africanæ Eccleſiæ prouinciis ad Synodum colligerentur

b Conc. Carthag. c. 13.

Epiſcopi, indixitque Synodum generalem ad menſem Septembris, vt omnium ſententia ſummi ponderis res tractaretur, nimirum pax vniuerſalis cum omnibus Donatiſtis, ſciens in hanc rem ineundam ſua admonitione incumbere Romanum Pontificem, & vota ſimul concurrere Imperatorum.

IX. CONCILIVM GENERALE CARTHAGINENSE.

Quod igitur hoc anno Anaſtaſius Papa de Eccleſia vniuerſali curam gerens, ſciens ipſam Eccleſiam Africanam ex Donatiſtarum ſchiſmate magnopere laceratam, de vnitate ardentiori ſtudio procuranda litteras dediſſet ad Aurelium Epiſcopum Carthaginenſem alioſque aliarum in Africa prouinciarum Epiſcopos: iidem plurimi facientes admonitionem Romani Pontific. indixerunt generale Concil. Carthagine, quo ex omnibus prouinciis Africanis hoc anno ad Idus Septembris de his acturi conuenerunt Epiſcopi. Hæc quidem omnia ex iis, quæ idem Aurelius Carthaginenſis Epiſcopus in eadem Synodo præfatus eſt, ſatis explorata redduntur. Primum vero eiuſmodi Concilio præficiuntur iſte titulus & præfatio *c*: *Vincentio & Flauio viris clariſſimis Conſulibus. Idib. Septemb. Carthagine in Secretario baſilicæ Reſtitutæ, cum in Concilio congregati in Eccleſia Carthaginenſi conſediſſemus ex Africanis omnibus prouinciis Epiſcopi, id eſt, Aurelius eiuſdem ſedis Epiſcopus cum collegis ſuis, quos eorum ſubſcriptio manifeſtat: ait idem Aurelius Epiſcopus: Recitatis Epiſtolis beatiſſimi fratris & conſacerdotis noſtri Anaſtaſij Eccleſiæ Romanæ Epiſcopi, quibus nos paterna & fraterna charitatis ſolicitudine ac ſinceritate adhortatus eſt, vt de hæreticorum & ſchiſmaticorum Donatiſtarum inſidiis & improbitatibus, quibus Africanam Catholicam Eccleſiam grauiter vexant, nullo modo diſſimulemus. Gratias agimus Domino noſtro, quod illi optimo & ſancto Antiſtiti ſuo tam piam curam pro membris Chriſti, quamuis in diuerſitate terrarum, ſed in vna compage corporis conſtitutis inſpirare dignatus eſt.* Iſta ipſe coram Patribus Aurelius prælocutus eſt: quibus intelliges Romani Pontificis vniuerſale in Eccleſia regimen: ſcisque pariter, ſic Aurelium appellare Anaſtaſium collegam, fratrem, & conſacerdotem, vt tamen eundem recognoſcat & patrem, cum commendat eius paternam & fraternam erga omnes charitatis ſolicitudinem.

c Extat inſertum Concil. Afric. c. 33. tom. 1. Conc.

X. DE PERQVIRENDIS ACTIS DONATISTARVM.

Quod autem ſpectaret ad conciliandos Eccleſiæ Catholicæ Donatiſtas, in negotio plane difficillimo, ac ſæpe fruſtra tentato, viſum omnibus lenitate potius, quam ſeueritate agendum fore. Sed & quod turpe cenſeretur Orthodoxæ fidei profeſſoribus, aliter quam ratione aduerſarios ſuperare, illud in primis Patres excogitarunt, vt in vniuerſas Africanas prouincias, ad ipſarum Præfectos ac Iudices, penes quos Acta publica ſeruarentur, litteras darent, quibus ſignificarent, vt ab iiſdem curarentur exquiri omnibus in locis, in quibus Maximianiſtæ à primoribus Donatiſtis auulſi, haberent eccleſias, res geſtæ in publica monumenta relatæ. hæc idcirco, vt ex actis ipſis Donatiſtarum cum Maximianiſtis, manifeſti iidem (vt dictum eſt ſuperius) conuinci poſſent erroris: fruſtraque ipſos obiicere in Catholicos, quæ ipſi ſæpius perpetraſſent contra Maximianiſtas: vt S. Auguſtinus frequenter inculcans exprobrat, ſuiſmet ipſorum factis illos omnino conuincens.

XI. QVID AB ANASTASIO PAPA PETENDVM.

Sed & illud decretum, quod ad pacem & vnitatem ineundam conducere viſum eſt, vt ad ipſum in primis Apoſtolicæ ſedis Antiſtitem Anaſtaſium alioſque tranſmarinos Epiſcopos ſcriberetur, vt Donatiſtis redire volentibus ad Eccleſiam Catholicam indulgeretur, in iiſdem ordinibus apud ſuos ante ſuſceptis (ſi hoc recipiens Epiſcopus conducere exiſtimaret) poſſe perſeuerare: quod quidem olim Melchiadis Papæ tempore in Romano Concilio cum eiſdem Donatiſtis fuiſſe tranſactum, diximus: licet poſtea in tranſmarina Synodo illud de Donatiſtis ſancitum fuerit, ne redeuntes ad Eccleſiam cum honoribus ante obtentis reciperentur. Sed in præſens Africani Epiſcopi id illis concedi poſtulant, vt eo modo recipere ipſos poſſent, quod vniuerſali paci Eccleſiæ id maxime profuturum intelligerent.

XII.

Quid vero acturi eſſent poſt accepta à prouinciarum Iudicibus Acta publica Donatiſtarum cum Maximianiſtis,

poſt

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

poſtque indultam ab Anaſtaſio Papa facultatem recipiendi eos ad Catholicam Eccleſiam redeuntes, ſi expediret, etiam cum honoribus: Patres ita in eadem ſeſſione decernunt a: *Deinde placuit, vt his peractis, legati etiam prædicandæ pacis & vnitatis gratia, ſine qua ſalus Chriſtiana non poteſt obtineri, è numero noſtro ad ipſorum Donatiſtarum, ſiue quos habent Epiſcopos, ſiue ad plebes mittantur: per quos omnibus in notitiam perferatur, quam nihil habeant, quod aduerſus Eccleſiam Catholicam iuſte poſſint dicere. maxime vt manifeſtum fiat omnibus per Geſta etiam municipalia, propter documentorum firmitatem, quid ipſi de Maximianiſtis ſchiſmaticis ſuis egerint: vbi eis diuinitus demonſtratur, ſi attendere velint, tam inique tunc illos ab Eccleſiæ vnitate præciſos, quam inique nunc clamant à ſe Maximianiſtas ſchiſma feciſſe: ex quorum tamen numero, quos iam plenarij Concilij ſui auctoritate damnauerant, in ſuis honoribus denuo receperunt, & baptiſmum, quem damnati & excluſi dederant, acceptauerunt. Vt videant quam ſtulto corde reſiſtant paci Eccleſiæ toto Orbe diffuſæ, cum iſta faciant pro parte Donati, neque ſe iſtorum, quos ita receperunt, communione propter intuitum pacis contaminari dicant: & nos condemnent, id eſt, Eccleſiam Catholicam etiam in extremis terrarum partibus conſtitutam, per eorum communionem inquinatam, quos tunc accuſantes conuincere nequiuerunt.* hæc ſumma fuit legationis pro conciliatione Donatiſtarum mittendæ, & quidem (vt arbitror) ſancti Auguſtini ſuggeſtione, qui agens contra Petilianum, Creſconium, atque alios Donatiſtarum Epiſcopos, eo irrefragabili ad conuincendos ipſos vtitur argumento, nimirum nihil eſſe, quod eos retardare poſſet ab ineunda cum Catholicis concordia, etiā ſi ipſorum communicatione olim inquinati fuiſſent: nec reſpuendum ab eis horum baptiſma. Nam ſi ob bonum pacis illi id præſtare Maximianiſtis decreto vniuerſalis Concilij decreuiſſent: quomodo non magis ob totius Chriſtiani Orbis cum eis coniunctionem & pacem id ipſum præſtare ſolicitius debuiſſent?

a *Conc. Afric. c. 36.*

DE MITTENDIS LEGATIS AD DONATISTAS.

XIII. His in Concilio, Patribus conſultis, firmiter ſtabilitis, quæ nondecim reperiuntur ſtatuti canones ad diſciplinam Eccleſiaſticam recte inſtituendam, reſtituendamque ex antiquioribus regulis, vt de cælibatu diaconorum, presbyterorum, & Epiſcoporum, deque non transferendis Epiſcopis de ſede in ſedem, de baptizandis infantibus, & aliis, quorum nonnulla in aliis Conciliis ante habitis reperiuntur fuiſſe decreta, quæ relinquimus diſquirenda lectori. Ad poſtremum vero illud additum eſt decretum, vt litteræ legatorum, qui mittendi eſſent ad Donatiſtas, ſcriberentur omnium nomine ab Epiſcopo Carthaginenſi, quod & poſtea factum eſt, cum eædem legationes mittendæ fuerunt.

DECRETA IN SYNODO CARTHAGINENSI.

XIV. Quid autem poſt actum ſit, accurate peruestigemus. Miſſis à Concilio litteris ad Anaſtaſium Romanum Pontificem & alios Italiæ Epiſcopos pro indulgentia redeuntium Donatiſtarum ad Eccleſiam, nimirum vt ſi Epiſcopo eos recipienti expediens viſum ſit, iidem cum honoribus ordinibuſque reciperentur: Indulſiſſe id ipſum Anaſtaſium Papam, & qui cum eo congregati erant Epiſcopi, certum illud eſt argumentum, quod conſtet Africanos Epiſcopos ea vſos eſſe conceſſa auctoritate. Nam S. Auguſtinus hæc aduerſus Creſconium b habet: *De Epiſcopis quidem vel clericis recipiendis alia quæſtio eſt. Quamuis enim cum apud vos ordinantur, non ſuper eos inuocetur nomen Donati, ſed Dei: tamen ita ſuſcipiuntur, vt videtur paci & vtilitati Eccleſiæ conuenire.* & paulo inferius: *Proinde veſtri Epiſcopi, ſeu quilibet clerici, quantum ad illa Eccleſiaſtica officia pertinet, ſic in Catholicam ſuſcepti ſunt vnitatem, quemadmodum expedire videbatur iis, quorum ſaluti per eorum conſulebatur officium, vel exercendum, vel omittendum, &c.* hæc ex decreto Anaſtaſij Romani Pontificis & eorum, qui cum eo conuenerunt, Epiſcoporum: deſiderantur tamen epiſtolæ, quas Pontifex de his reddidit ad Epiſcopos Africanos. Quomodo autem, cum hæc omnia Africani Epiſcopi ab Anaſtaſio Romano Pontifice accepiſſent, iterum Carthagine conuocato Concilio, de his omnibus per legatos Roma redeuntes redditi certiores, de conuenientibus Donatiſtis edidere decretum, ſuo loco dicemus. Iam vero quæ Africanæ Eccleſiæ reliqua ſunt anni huius, ordine proſequamur.

ANASTASIVS PAPA CONCESSIT QVÆ PETIERVNT EPISCOPI AFRICANI.

b *Aug. contra Creſco. l. 2. c. 11. 12.*

XV. Hoc item anno Honorius Imperator pro clericis iſta reſcripſit ad Pompeianum Proconſulem Africæ c.

c *l. 36. de Epiſc. & cler. Cod. Theo.*

HONORIVS IMMVNITATEM CONCEDIT CATHOLICIS CLERICIS ET MONACHIS.

Quicunque Catholicæ religionis clerici intra eum modum, vnde victus emendi, vendendique vſum lege præfinitum exercent: ab auraria penſione habeantur immunes. Ab his quoque, quos à publicis laboribus actus & gradus clericatus, & (quod non minus eſt) ſanctior vita defendit, præcipimus temperari. Nec enim vllum eorum, qui excepti legibus prohibentur, ſubiacere patimur iniuriis, &c. Dat. prid. Id. Iul. Mediol. poſt Conſulatum Stilichonis & Aureliani VV. CC. hæc reſcribens pro Catholicis tantum Africanæ Eccleſiæ Imperator, tacite admonitos voluit, Donatiſtas, vt alienos ab Eccleſia, ab Imperatore reiectitios haberi, vt ita ea vexatione tributorum ad mentem integram redire deberent. Quod vero iiſdem, quibus clericos, priuilegiis frui voluit eos, *quos*, inquit, *ſanctior vita defendit*: per hos eſſe monachos intelligendos, omnes puto conſentient.

XVI. His autem de rebus hoc anno geſtis in Occidente narratis, iam in Orientem, in ipſam regiam ciuitatem Conſtantinopolim commigret oratio, ibi diutius rerum geſtarum copia detinenda. Hoc igitur anno, quinto Idus Aprilis (vt auctores ſunt Socrates d, Sozomenus e, Marcellinus f, & alij) Arcadius Imperator auctus eſt filio, quem patris nomine Theodoſium nominauit. At quæ præceſſerunt natale ipſius, quæve mox fuerint ſubſecuta, nempe baptiſmus & alia, ex fideliſſimo auctore, qui interfuit, nempe Marco Gazenſi diacono, verbis ipſius hic deſcribamus. Ad hæc enim ipſe narranda incidit, cum profectionem Ioannis Cæſareæ Palæſtinæ atque S. Porphyrij Gazenſis Epiſcoporum Conſtantinopolim ob rem gratiſſimam, nempe ob demolitionem famoſiſſimi Marnæ idoli templi, ad Imperatorem Arcadium, pluribus narrat. Quam quidem hiſtoriam, vt rem digniſſimam ad inſtitutumque ſpectantem, reddemus. Sed antequam eam aggrediamur, debet lector meminiſſe, quæ ante biennium recitata ſunt ex eodem auctore de ſua ipſius eadem ex cauſa ſuſcepta legatione ad eundem Imperatorem, quam miniſtri illius, cui negotium mandatum fuit, auaritia, irritam prorſus redditam eſſe diximus. Cum vero Eccleſia ibi poſita grauioribus in dies à Gentilibus illic agentibus vexationibus agitaretur, ipſe eius Eccleſiæ ſanctiſſimus Præſul profectionem ad Imperatorem inſtituit. Sed quomodo hæc ſingula ſe habuerint, auctorem ipſum Marcum diaconum audiamus: multa enim ſcitu digna, omnique fide teſtata poſteris commendauit, licet rudiori ſtylo & verſione ſcrupuloſa ad verbum reddita, appareant minus compta: Sed ad ornatum ſatis ipſa ſibi veritas eſt, cuius fulgore obſcura quæque niteſcunt. Sic igitur rem auctor aggreditur:

d *Socrat. l. 6. cap. 4.*
e *Sozom. l. 8. cap. 4.*
f *Marcell. in Chr.*

THEODOSIVS IVNIOR NASCITVR.

XVII. *Quo magis autem videbant Idololatræ Gazenſes multiplicari Chriſtianos, eo magis efferebantur, & non ſinebant eos obire officia ciuilia, ſed eis vtebantur tanquam malis famulis. Videns autem rurſus beatus Porphyrius magnam iniuriam, quæ fiebat Chriſtianis, & non ferens, adſpiciens vero probris & contumeliis appetitos, proficiſcitur Cæſaream ad beatum Iohannem Archiepiſcopum, & rogat eum cum lacrymis, vt præbeat ei quietem. Dicebat enim ſe non poſſe pati amplius grauia & abſurda, quæ fiebant à Gazæis. Beatus autem Ioannes cum audiuiſſet, rogabat eum, vt æquo, & forti animo pateretur, & retineret Epiſcopatum. Reſpondens vero ſanctiſſimus Porphyrius, dixit ei: Te atteſtor coram Deo, qui non eſt viſibilis, & ſpem noſtram* IESVM CHRISTVM *Dominum omnis creaturæ, & adorandum & viuificum ſanctum Spiritum ne deſpicias petitionem meam, ne requiratur à nobis interitus animarum innumerabilium. Sed rogo te, Pater, vt mecum nauiges ad vrbem regiam, vt rogemus Imperatores, Rege cæleſti annuente, vt euertant templa idolorum. Reſpondens autem beatus Ioannes, dixit ei: Fili iuſta quidem eſt petitio, ſed non eſt aptum tempus: iam enim imminet conuerſio hiemalis. Reſpondit beatus Porphyrius: Si vult nos Deus eſſe, & Gazæ populum conuertere, poteſt etiam ſeruare in hieme. Tu vero Pater, eius fidens clementia & miſericordia, id velis, & iter nobis ſuccedet feliciter. Dicit ei beatus Ioannes: Fiat voluntas Chriſti.*

PORPHYRII EPI. GAZÆ PROFECTIO AD IMP. ARCAD.

XVIII. *Poſtquam autem beatus Ioannes eſt ei pollicitus, ſcribit ad me, vt quamprimum venirem Cæſaream, & afferrem mecum tres li-*

PROFICISCVNTVR IOANNES ET POR-

bros

PHYRIVS CONSTANTINOP.

bros, *& quadraginta tres nummos*, *qui ei reſtabant ex redditu ſanctæ Eccleſiæ*. *Ego vero acceptis literis*, *cum ſumpſiſſem libros & nummos*, *protinus ſum egreſſus*: *& cum veniſſem Cæſaream*, *inueni ſanctiſſimos Epiſcopos paratos ad nauigandum*. *Et cum poſt duos dies ſoluiſſemus*, *nauigauimus vigeſimo tertio menſis* *. *Et cum Dei benignitate fuiſſet nobis ſecunda nauigatio*, *ſpatio decem dierum appulimus ad Rhodum inſulam*. *Erat autem tunc in inſula in aduerſa eius parte quidam monachus nomine Procopius*, *qui nunc eſt relatus in numerum angelorum*: *dormiuit enim quinque ab hinc annis*, *cum vixiſſet vitam nulli culpæ affinem*, *in ieiuniis & vigiliis & ſumma paupertate*. *Habebat vero donum quoque prophetiæ*, *& virtutem expellendi dæmones*. *Cum nos autem* (*vt dictum eſt*) *Rhodum appuliſſemus*, *& audiuiſſemus de vita ſancti viri*, *neceſſarium duximus eum non præterire*, *ſed eius angelica frui conſuetudine*. *Et cum rogauiſſemus vbinam haberet monaſterium*, *ad eum profecti ſumus nauigantes in cymba*. *Et cum perueniſſemus*, *pulſauimus oſtium*: *ſtatim autẽ egreſſus*, *per ſe aperuit nobis*, *etiam ſi haberet apud ſe alium diſcipulum*. *Cum autem aſpexiſſet ſanctiſſimos Epiſcopos*, *procidens in terram eos adorauit*. *Deinde ſurgens*, *me quoq́*, *eſt deoſculatus*, *& pium Euſebium diaconum*, *quem ſecum ducebat S. Ioannes Archiepiſcopus*. Vidiſti, lector, quali honore à ſanctis monachis accipi ſolerent Epiſcopi? Sed pergit ipſe.

* Februarij.

DE PROCOPIO SANCTISSIMO MONACHO.

XIX. *Cum nos intro luxiſſet in oratorium*, *retroceſſit*, *dans priorem locum beatiſſimis Epiſcopis*, *dicens*: *Decet vos ſacerdotes habere priorem locum*, *me autem humilem & abiectum*, *& qui ordinationem non ſum aſſecutus*, *poſteriorem*. *Tunc cognouimus ſanctiſſimum Procopium eſſe perſpiciendi occulta præditum poteſtate*. *Cum enim nos nunquam aſpexiſſet*, *neque de nobis audiuiſſet*, *cognouit per ſpiritum eos eſſe Epiſcopos*, *beatiſſimos*, *inquam*, *Ioannem & Prophyrium*: *& ideo eos honore affecit dicendi preces priori loco*. *Et inde poſt preces ſolemnes*: *& cum eſſet nobis locutus multa animæ vtilia*, *rogauit cauſam ſuſcepti itineris moleſtiæ*. *Beatus vero Prophyrius omnia ei narrauit de Gazæis*, *quantus ſit eorum furor in colendis ſimulacris*, *& quam multa mala ab eis paterentur Chriſtiani*, *& quod ea de cauſa aſcendunt*, *vt rogent Imperatores*, *vt euertantur templa idolorum*. *Cum autem audiſſet S. Procopius anachoreta*, *dicit*: *Domine Ieſu Chriſte conuerte famulos tuos à fraude diabolica*, *ad fidem illumina*. *Deinde dicit ſanctiſſimis Epiſcopis*: *Ne ſitis animo anxij*, *ô Patres*: *Deus enim*, *qui nouit Zelum veſtræ fidei iter vobis diriget*, *& dabit omnia*, *quæ ſunt vobis cordi*. *Agite ergo*, *ea vobis dabo monita*, *quæ Deus reuelauit humilitati meæ*. *Primum enim conuenite ſanctiſſimum Epiſcopum Ioannem*, *& cum eo preces ad Deum fundite*, *& ei rem exponite*. *Et ipſe eſt vobis conſulturus ea*, *quæ ipſi reuelauit Dominus*. *Non enim poteſt loqui in Palatio*, *quoniam iraſcitur ei Imperatrix Eudoxia*. *Ipſe vero vos commendabit Amantio cubiculario Dominæ*, *viro pio*, *qui & habet in honore ſacerdotes*. *Ipſe vos introducet ad Imperatricem*: *& quando ad eam ingreſſi fueritis*, *vos eſt benigne exceptura*: *exponite ergo ei rem vniuerſam*, *& iubete eam valere*, *& exite*. *In ſecundo autem ad eam ingreſſu*, *poſtquam vos eam huius rei admonueritis*, *dicite ei*: *Speramus in Chriſtum Filium Dei*, *quod ſi rei præſenti ſtudueris*, *eſt tibi daturus filium maſculum*. *Cum hoc autem audierit*, *eſt lætatura*: *eſt enim pregnans*, *& hic eſt menſis nonus*, *ex quo concepit*, *& eſt factura omnia*, *vt rem vobis reddat effectam*, *Deo annuente*.

PROCOPIVS DE REBVS AGENDIS EPISCOPOS INSTRVIT.

XX. *Nos autem cum audiſſemus*, *quæ dixerat vir ſanctus*, *& credidiſſemus ei*, *quæ fuerat locutus*, *& ipſe nos Deo commendaſſet*; *egreſſi ſumus*, *& ſoluentes illo die nauigauimus*, *& poſt alios decem dies peruenimus Byzantium*: *& accepto hoſpitio*, *ſequenti die iuimus ad ſanctiſſimum Archiepiſcopum Ioannem*. *Cum vero cognouiſſet*, *quinam eſſemus*, *nos accepit magno honore & obſeruantia*. *Nos autem rogauit*, *quanam de cauſa hunc viæ laborem ſuſtinuimus*: *& ei narrauimus*. *Et cum cognouiſſet*, *recordatus eſt nos longo ante tempore hoc rogaſſe litteris*: *& cum me agnouiſſet*, *benigne eſt complexus*. *Rogat vero nos*, *ne angamur animo*, *ſed ſpem habeamus in Dei miſericordia*. *Dixit autem nobis*: *Ego quidem non poſſum loqui cum Imperatore*; *eum enim in me irritauit Imperatrix*, *quoniam eam reprehendi propter poſſeſſionem*, *quam cum concupiſſet*, *eripuit*. *Et mihi quidem non eſt hoc curæ*, *quod iraſcantur*: *ſe ipſos enim læſerunt*, *non me*: *nam etſi lædant meum corpus*, *animæ multo magis proderunt*. *hoc tamen relinquamus Dei miſericordiæ*. *De noſtro autem edicto*, *ſi videatur Domino*, *cras accerſam eunuchum Amantium*, *qui eſt eunuchus Imperatricis*, *& multum poteſt apud eam*, *& eſt vere Dei ſeruus*: *eiq́*, *rem exponam*; *& magnum adhibiturus eſt*, *Deo annuente*, *ſtudium*. *Nos vero*, *cum ſic ille nobis promiſiſſet*, *& nos Deo commendaſſet*, *iuimus in noſtrum hoſpitium*.

EPISCOPI PERVENIVNT CONSTANTINOPOLIM.

XXI. *Die autem ſequenti iuimus ad ſanctum*, *& inuenimus apud eum cubicularium Amantium*: *rei enim noſtræ curam geſſerat*, *& eo acceſſito*, *de re noſtra eum docuerat*. *Poſtquam autem ingreſſi ſumus*, *& cognouit Amantius nos eſſe eos*, *de quibus cum ipſo fuerat locutus*; *ſurgens adorauit ſanctiſſimos Epiſcopos*, *facie inclinata in terram*. *Illi vero cum cognouiſſent*, *quiſnam eſſet*, *eum ſunt amplexi & oſculati*. *Porro autem eis quoque iuſſit ſanctiſſimus Epiſcopus Ioannes ore proprio cubicularium edocere de re ſua*. *Sanctiſſimus autem Porphyrius ei omnia narrauit de Idololatris*, *quemadmodum libere & confidenter faciunt res nefarias*, *& quemadmodum affligunt & vexant Chriſtianos*. *Ille vero audiens fleuit & impletur zelo diuino*, *atq́*, *dicit eis*: *Ne ſitis anxij*, *Fratres*: *Dominus enim Chriſtus defenſurus eſt ſuã religionem*, *orate ergo vos*, *& ego loquar cum Auguſta*: *& ſpero in Deum vniuerſorum*, *fore vt conſuetam ſuam faciat miſericordiam*. *Die autem craſtino vos ad eam introducam*, *& ipſa ore veſtro à vobis docebitur*, *quæ vultis*: *inuenietis vero eam à me prius inſtructam*. *Cum hæc autem dixiſſet*, *nobis valere iuſſis receſſit*. *Nos quoq́*, *cum multa ſpiritalia locuti eſſemus cum ſanctiſſimo Archiepiſcopo Ioanne*, *ipſéque nos Deo commendaſſet*, *receſſimus*.

AMANTIVS CVBICVLARIVS CVRAT NEGOTIVM EPISCOPORVM.

XXII. *Die vero ſequenti nos accerſit cubicularius Amantius per duos Decanos*, *vt iremus in Palatium*. *Et ſurgentes propere iuimus*: *inuenimus autem ipſum nos expectantem*. *Qui accepit duos Epiſcopos*, *& eos introduxit ad Auguſtam Eudoxiam*. *Poſtquam vero eos aſpexit*, *prior eos ſalutauit*, *dicens*: *Benedicite Patres*. *Illi autem eam venerati ſunt*. *Sedebat autem ſuper aureum lectum*, *& dicit eis*: *Ignoſcite mihi*, *ſacerdotes Chriſti*: *propter ventris*, *quæ me premit*, *neceſſitatem*, *non occurri*: *debebam enim in veſtibulo occurrere veſtræ ſanctitati*. *Sed propter Dominum orate pro me*, *vt quod eſt in vtero*, *in lucem edam cum Dei benignitate*. *Sanctiſſimi autem Epiſcopi admirati tantam eius demiſſionem*, *dixerunt*: *Qui benedixit vterum Saræ*, *Rebeccæ*, *& Elizabeth*, *benedicat & viuificet id*, *quod eſt in tuo ventre*. *Poſtquam vero locuti ſunt alia quoque verba ſpiritalia*, *dicit*: *Scio cur hunc viæ laborem ſuſceperitis*: *me enim prius docuit Amantius eunuchus*. *Quod ſi vos quoque me vultis docere*, *iubete Patres*. *Iuſſi autem docuerunt omnia*, *quæ pertinebant ad Idololatras*, *quemadmodum ſecure agerent res impias*, *& ſua potentia opprimebant Chriſtianos*, *non ſinentes eos obire vllum officium publicum*, *neque ſua prædia colere*, *ex quibus vectigalia publica pendunt Imperatoriæ potentiæ*. *Cum hæc audiſſet Imperatrix*, *dixit*: *Ne ſitis anxij*, *Patres*, *ſpero enim in Dominum Ieſum Chriſtum Filium Dei*, *fore vt perſuadeam Imperatori ea facere*, *quæ decent veſtram ſanctam fidem*, *& vos hinc dimittat compotes deſiderij*. *Abite ergo*, *& vos reficite*: *eſtis enim defatigati*, *& orate*, *vt Deus opem ferat meæ petitioni*. *Hæc cum dixiſſet*, *iuſſit afferri pecunias*: *& cum accepiſſet circa tres pugillos*, *dedit ſanctiſſimis Epiſcopis*, *dicens*: *Hæc interim accipite ad expenſas*. *Epiſcopi vero his acceptis*, *cum multum ei benedixiſſent*, *exierunt*. *Euntes autẽ magnã pecuniæ partem diſtribuerunt Decanis*, *qui præerant portis*; *adeo vt pauca apud eos remanerent*.

EPISCOPI CVM EVDOXIA AVGVSTA AGVNT.

XXIII. *Imperatrix vero*, *cum Imperator eſſet ad eam ingreſſus*, *docuit eum negotium Epiſcoporum*. *Petiit autem*, *vt euerterentur templa Gazæ*. *Imperator autem cum audiſſet*, *ægre tulit*, *dicens*: *Scio illam ciuitatem eſſe deditam cultui ſimulacrorum*, *ſed eſt erga nos grato animo in penſitandis vectigalibus publicis*, *quæ quidem confert plurima*. *Si ergo eorum templa repente diruamus*, *metu ſe in fugam conijcient*, *& perdemus totum canonem*. *Sed ſi videtur*, *eos paulatim affligamus*, *Idololatris adimentes dignitates*, *& alia ciuilia officia*; *& iubeamus templa eorum claudi*, *& non amplius celebrari*. *Cum enim afflicti fuerint*, *ad omnes reducti anguſtias*, *agnoſcent veritatem*. *Nam quod exuperat*, *ſi id ſit repentinum*, *graue eſt iis*, *qui ſunt ſubiecti*. *Imperatrix autem cum id audiſſet*, *fuit magno dolore affecta*: *erat enim acris & feruens in fide*. *Imperatori vero hoc ſolum reſpondit*: *Dominus eſt opem laturus ſeruis ſuis Chriſtianis*, *ſiue nos velimus*, *ſiue nolimus*. *Hæc nobis narrauit pius Amantius cubicularius*.

EVDOXIA AGIT CVM IMPERATORE.

XXIV. *Die autem ſequenti accerſit nos Auguſta*: *& cum de more prior ſalutaſſet ſanctos Epiſcopos*, *iuſſit eos ſedere*. *Poſtquam vero locuti eſſent multa verba ſpiritalia*, *dicit eis*: *Locuta ſum cum Imperatore*, *& aliquantum ægre tulit*. *Sed ne animo angamini*. *Deo enim volente*, *non ſum ceſſatura*, *donec vobis ſatisfaciat*, *& egrediamini aſſecuti veſtrum*, *qui eſt ex Deo*, *ſcopum*. *Epiſcopi autem his auditis*, *adorauerunt*. *Stimulatus vero ſanctus noſter Porphyrius*, *recordatus eius*, *quod dixerat beatiſſimus Procopius anachoreta*, *dicit Imperatrici*: *Labora propter Chriſtum*: *& ipſe pro tuo labore eſt tibi daturus filium*,

EPISCOPI VOCATI AB EVDOXIA DE PVERO PARIENDO PRÆNVNCIANT.

qui vincet, & imperabit, te vidente, & cum eo fruente multos annos. Cum hoc audiſſet Imperatrix, repleta eſt lætitia, & ruber euaſit eius vultus, & ei accedit maior ea, quam habebat, pulchritudo: ea n. quæ apparent, oſtendunt ea, quæ latent. Dicit itaque ſanctiſſimis Epiſcopis: Orate Patres, vt quomodo dixiſtis, Deo volente, pariamus maſculum: & ſi hoc factum fuerit, polliceor vobis me facturam omnia, quæ petitis. Quinetiam aliud quoq; quod non petiſtis, ſum factura, Chriſto annuente. Sanctam enim eccleſiam ædificabo Gazæ in media ciuitatis. Abite ergo in pace, & quieſcite, aſſidue pro me rogantes, vt cum Dei benignitate pariam; & paulo poſt id implebo. Cum autem valedixiſſent Epiſcopi, & eam Deo commendaſſent, egreſſi ſunt ex Palatio. Precabamur autem, vt pareret maſculum: credebamus enim ei, quod dixerat S. Procopius anachoreta. & ibamus quotidie ad ſanctiſſimum Ioannem Archiepiſcopum, & fruebamur ſanctiſſimis eius alloquiis dulcioribus ſuper mel & fauum. Veniebat vero ad nos Amantius cubicularius, aliquando quidem ferens reſponſa Imperatricis, aliquando etiam vt nos conueniret.

XXV. NASCITVR THEODOSIVS MINOR.

Paucis autem poſt diebus parit Imperatrix maſculum, & imponunt ei nomen Theodoſium, quod erat nomen eius aui Theodoſii Hiſpani, qui imperauit ſimul cum Gratiano. Natus vero Iunior Theodoſius, fuit in lucem editus in purpura: Vnde etiam cum primum fuiſſet natus, fuit renunciatus Imperator. ita quidem acclamatus tunc & purpura tectus: cæterum ſolemnis inſtitutio, qua collatum ei nomen Imperatoris, facta habetur anno ſequenti, ita Marcellino & aliis teſtantibus. Sed pergit reliqua narrare Marcus: *Facta eſt* (inquit) *magna lætitia in ciuitate, & fuerunt quidam miſſi per ciuitates, qui hæc renunciarent, donaque & munera erogarent. Domina autem cum primum peperiſſet, & ſurrexiſſet e ſella puerperii, miſit ad nos Amantium, dicens nobis per ipſum: Ago Chriſto gratias, quod per veſtras ſanctas preces Deus donauit mihi filium. Precemini ergo, Patres, illi vitam & mihi humili & abiectæ, vt impleam ea, quæ vobis ſum pollicita rurſum, ipſo volente Chriſto, per ſanctas preces veſtras. Cum autem impleti eſſent ſeptem dies à puerperio nos accerſit, & nobis occurrit in porta cubiculi, portans infantem in purpura. Inclinauit vero caput, dicens: Benedicite Patres mihi & filio, quem donauit Dominus per ſanctas veſtras preces. Infantem quoq; tradidit, vt ipſum ſignarent. Sancti autem Epiſcopi & ipſam & infantem ſignarunt ſigno Crucis: & cum precati eſſent ſederunt.*

XXVI. VISIO OSTENSA PORPHYRIO EPISCOPO.

Poſtquam autem ipſi locuti eſſent multa verba plena compunctione, dicit eis Domina: Scitis, Patres, quid de re veſtra ſtatui facere? Dominus vero meus Porphyrius reſpondens, dixit: Quæcumque ſtatuiſti, ex Deo ſtatuiſti. Etenim in hac nocte reuelatum fuit meæ humilitati per viſionem, me eſſe Gazæ, & ſtare in delubro, quod illic vocatur Marnium, & tuam pietatem mihi tradere Euangelium, & dicere: Accipe, lege. Ego autem cum aperuiſſemus, inueni locum illum, in quo dicit Dominus Chriſtus Petro a: *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam; & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Tu vero Domina reſpondens dixiſti: Pax tibi: eſto fortis & ſtrenuus. Poſt hæc autem ſum excitatus. Et ex hoc perſuaſum habeo, fore vt Dei Filius tui animi inſtituto opem ferat. Dic vero nobis, Domina, quid ſtatueris.*

a Mat. 16.

XXVII. EVDOXIA DOCET QVID AGERE DEBEANT.

Imperatrix reſpondens, dicit: Si Chriſto placuerit, paucis poſt diebus dignabitur infans ſancto baptiſmate. Ite ergo, facite ſupplicationem, & petite in ea quæcumque volueritis: & quando egreſſus fuerit infans ex venerando baptiſmate, tradite ſupplicationem ei qui ipſum portabit. Ego autem docebo eum, quid facere oporteat: & ſpero in Dei Filium, eum rem totam eſſe diſpenſaturum è voluntate ſuæ clementiæ. Nos autē his promiſſis ab ea acceptis, cum ei & infanti multum benedixiſſemus, egreſſi ſumus; & euntes fecimus ſupplicationē, in charta multa ponentes, non ſolum euerſionem templorum ſimulacrorum, ſed etiam priuilegia dari ſanctæ Eccleſiæ, & Chriſtianis, & præberi redditum: erat enim pauper ſancta Eccleſia.

XXVIII. SOLEMNIS POMPA IN BAPTISMO THEODOSII.

Cum autem dies præteriiſſent, venit dies, in quo erat illuminandus nouus Imperator Theodoſius. Erat vero coronata & ornata vniuerſa ciuitas holoſerico & auro & omni alio ornamento: adeo vt non poſſet quiſpiam explicare ornatum ciuitatis: quinetiam inundantem habitatorum multitudinem licebat intueri variatam multiplici & diuerſo genere veſtium. Non eſt autem mearum virium dicere ſplendorem illius ornatus, ſed illorum, qui ſunt in dicendo exercitati. Ego autem tranſibo ad præſentem veram conſcriptionem. Baptizato Iuniori Theodoſio, & ab Eccleſia egreſſo in Palatium, licebat rurſus intueri decorem eorum, qui præerāt multitudini, & veſtē eorum refulgentem: erant enim omnes candidati, vt exiſtimaretur multitudo eſſe niue repleta. Præcedebant autem Patricii, Illuſtres, & omnis dignitas cum ordinibus militaribus, omnes portantes cereos, vt putarentur aſtra cerni in terra. Erat vero prope infantem, qui portabatur, ipſe quoque Imperator Arcadius, vultum habens hilarem & nitidum magis, quam ea, quam geſtabat, purpura. Vnus autem ex proceribus portabat puerum in ſplendida veſte. Nos vero admirati ſumus, videntes tantam gloriam. Dicit autem nobis S. Porphyrius: Si ea, quæ paulo poſt euaneſcunt, tantam habent gloriam; quanto magis cœleſtia, quæ ſunt parata ſanctis, quæ nec b *oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcenderunt? Stetimus aūt nos in veſtibulo ſanctæ eccleſiæ, habentes etiam chartam ſupplicationis.*

b Iſa. 64.

XXIX. EPISCOPI OFFERVNT LIBELLVM SVPPLICEM THEODOSIO INFANTI.

Poſtquam vero fuit egreſſus è baptiſmate, exclamauimus dicentes: Rogamus tuam pietatem, chartam quoque porrigentes. Cum autem aſpexiſſet is, qui portabat puerum, & cognoſcebat rem noſtram (eam enim prius didicerat à Domina) iuſſit chartam ei dari: & cum accepiſſet, conſtitit. Iuſſit autem fieri ſilentium: & cum ſoluiſſet legit partem: & cum inuoluiſſet, ſubiecit manum capiti infantis; & cū illud inclinaſſet, clamauit coram omnibus: Iuſſit eius potentia ea fieri, quæ ſunt in libello ſupplici. Omnes autem cum aſpexiſſent, ſunt admirati; & adorabant Imperatorem, eum beatum pronunciantes, quod dignus eſſet habitus, qui videret in vita filium imperantem. Exultabat autem ipſe audiens. Imperatrici quoque Eudoxiæ fuit annunciatum, quod factum fuerat propter ſuum filium: lætata eſt autem, & genibus flexis, Deo agit gratias. Ingreſſo vero infante in Palatium, ei occurrit Domina, & eum accepit & oſculata eſt. Et eum portans, ipſum quoque ſalutauit Imperatorem, dicens: Beatus es, Domine, propter ea, quæ viderunt oculi tui in vita tua. Et Imperator lætabatur audiens. Cum autem Imperatrix eum vidiſſet hilarem, dixit: Si videtur, ſciamus, quidnam continet ſupplicatio, vt omnino fiant, quæ in ea continentur. Imperator vero iuſſit legi chartam: & poſtquam lecta fuit, dixit: Grauis quidem eſt petitio, ſed grauior eſt recuſatio; quoniam hæc eſt prima iuſſio filii noſtri. Dicit autem ei Domina: Non ſolum prima iuſſio, ſed etiam in hoc ſancto habitu & pietatis gratia ſupplicatio, & petita à viris ſanctis. Vix tādem annuit Imperator, cum Domina valde ei inſtaret. Hæc autem omnia renunciauit pius Amantius.

XXX. EPISCOPI OBTINENT QVÆ PETEBANT.

Die autem ſequenti nos accerſit Imperatrix; & cum de more prior ſalutaſſet ſanctos Epiſcopos, iuſſit ſedere, & dixit eis: Veſtris precibus conceſſit mihi Deus rem veſtram: idque factum fuit eius auxilio. Vidiſtis autem quanam via & ratione ſim vſa. Sed, ſi videtur, craſtina die accerſam Quæſtorem, & coram vobis iubebo, vt conuenienter ei, quod continet ſupplicatio, fiat reſcriptum diuinum ex nomine duorum Imperatorum; & vt ſemel dicam, faciat omnia, quæ conſequuntur. Epiſcopi autem, his auditis, ei multum benedixerunt & eius filio & Imperatori. Cumque multa alia diſſeruiſſent animæ vtilia, poſtquam valedixiſſent, exierunt. Die vero ſequenti accerſit Quæſtorem, & nos: dicit autem ei: Accipe hanc chartam, & conuenienter ei, quod in ea continetur, diuinum reſcriptum manda literis. Quæſtor autem accepta charta, diuinum reſcriptum dictauit celeriter, nobis præſentibus. Ei autem ſuggeſſimus vt Duces & Conſulares & res eorum deputaret ad ferendam nobis opem. Poſtquam vero perfectum fuit diuinum reſcriptum, & ſubſcriptum; rogauimus Dominam, vt hoc negotium mandaretur alicui viro illuſtri. Iuſſit autem Amantio quærere virum bono zelo præditum Chriſtianum, cui hoc negotium deberet committi. Multi n. ex iis, qui tunc erant in dignitatibus, ſimulate habebant fidem de quibus ſumpſit pœnas diuina iuſtitia. Cum n. reſciuiſſent Imperatores eos non recte ſe habere circa fidem intemeratam priuarunt ſuis dignitatibus, eosq; in corpore punierunt, & mulctarunt pecuniis: hæc autem factæ fuerunt antea. Quocirca iuſſit Auguſta negotium noſtrum committi viro Orthodoxo.

XXXI. CYNEGIVS V.C. CVRAM MANDATVR IMPERATORIS.

Commiſſum vero fuit negotium cuidam nomine Cynegio ex conſiſtorio, qui fuit vir admirabilis & fide feruens. Eo autem accerſito, iuſſit Auguſta, vt omnia idola vſque ad ſolum euerteret & igni traderet. Porro ei quoq; manu ſua dedit pecunias, dicens: Accipe ad ſumptus, & nihil capias à ſanctiſſimis Epiſcopis. Cum talia autem mandata accepiſſet a Domina, egreſſus eſt promptus & alacris. Erat plane Cynegius vir clariſſimus, ad quem poſtea creatum Præfectum Prætorio extant data reſcripta c. Subdit porro Marcus: *Cum vero tranſegiſſemus reliquum hiemis, & feciſſemus ſanctos feſtos Paſchales & diem Reſurrectionis, parabamus nos ad nauigandum. Rogauimus autem admirabilem Amantium, vt id ſignificaret Dominæ, vt eam iuberemus valere. Ille autem cum hoc audiſſet, fuit magno dolore affectus, quod eſſemus nauigaturi. Nos enim tantum dilexit, vt ipſe rogarit Dominam, vt eum*

c l. 12. & 13. C. Theod. & alibi.

domit te-

dimitteret ad orandum ad ſancta & veneranda loca, nempe Hieroſolymam. Timebat autem Domina eum dimittere, ne, ſi illuc iret, fieret monachus, & ibi maneret. Sciebat enim viri vitam. Erat autem re vera nulli culpæ affinis, multas præbens eleemoſynas, & perpetuo ieiunans, & multos hoſpitio accipiens, & concurrens ad pios vſus. Hactenus quidem de pio Amantio.

XXXII. DONATI RECEDVNT EPISCOPI AB IMPERATRICE.

Domina vero de nobis ſignificauit, & ingreſſi ſumus ad eam, & dixit ſanctiſſimis Epiſcopis: Quando Deo volente nauigabitis? Illi autem dixerunt: Propterea ſumus ingreſſi, vt iuberemus tuam valere potentiam. Illa autem dixit; Recordamini ſemper mei, & mei filij. Iuſſit vero protinus afferri pecunias. Quæ cum fuiſſent allatæ, dixit domino meo Epiſcopo Porphyrio: Accipe Pater hæc ducenta * ... & ædifica, quam ſum pollicitus, eccleſiam in medio Gazæ: & ſignifica mihi, ſi opus habueris pluribus pecuniis, & eas ſtatim mittam. Conſtrue etiam xenodochium, vt excipias fratres, qui veniunt in tuam ciuitatem, & tribus diebus eis ſumptum præbeas. Dedit autem ſanctiſſimo quoque Ioanni aureos mille, & vaſa pretioſa vtriſque. Ad ſumptus vero dedit vtrique ad centum aureos. Obtinuit autem prædictus ſanctiſſimus Ioannes Epiſcopus Cæſareæ quæcumque voluit priuilegia ratione ſuæ Eccleſiæ. Cumque precati fuiſſent, & multum benedixiſſent Dominæ & eius filio & Imperatori, exierunt. Rogauerunt etiam, vt ingrederentur ad Imperatorem, Imperator autem eos interrogauit, an eſſent omnino expediti; & an Auguſta eis aliqua donaſſet. Ipſi vero dixerunt: Sumus omnino expediti à ſoſpite veſtra pietate, & pia veſtra coniuge, & à filio veſtro, quem Deus cuſtodiat: fueruntque nobis multa & magna donata. Statim autem iuſſit etiam Imperator Præfectis, eis dari ex publicis vectigalibus Palæſtinæ circa viginti libras auri. Dedit autem ipſe quoque pro ſumptibus circiter vnum pugillum, qui inuentus eſt continere circiter nummos aureos quinquaginta. Cum vero ei quoque multa benedixiſſent, ſunt egreſſi.

* auri libratum pondera.

XXXIII. EPISCOPI RECEDVNT CONSTANTINOPOLI.

Egimus autem in ciuitate alios tres dies, donec accepimus legationem quadraginta librarum: & poſt dies tres nauem aſcendentes, nauigauimus Gazam verſus, vigeſimo tertio Xantici, qui eſt apud Romanos octauus decimus * Aprilis dies. Præclariſſimus vero poſt nos egreſſus eſt Cynegius, vſus publico nauigio. Peruenimus autem Rhodum ſpatio quinque dierum. Valde vero ſtudebamus ire ad ſanctum Procopium anachoretam. Cumque nos valde rogaſſemus naucleum, vt nobis concederet tres horas; non conceſſit, dicens: Non poſſum ventum inuenire tam ſecundum. Nos autem ei dicebamus: Poſſunt preces ſancti viri nos ſeruare, & dare nobis ventum ſecundum. Naucleus autem indignatus, non admiſit noſtram petitionem: ſed cum aquati fuiſſemus, ſoluimus. Valde vero cruciabamur, quod non licuiſſet nobis eum conuenire. Precibus ergo ab eo petimus, vt nobis ignoſceret, & pro nobis oraret, vt ſalui eſſemus, & abſolutum redderemus opus, quod fuerat nobis commiſſum.

* XXIII.

XXXIV. TEMPESTAS GRAVIS OB NAVCLERVM ARIANVM.

Cum ergo Rhodo nauigaſſemus, & duos dies in maris tranquillitate & ſerenitate felix fuiſſet nobis nauigatio, repente oritur tempeſtas, ventique & fulgura & tonitrua, & in altum tollebantur fluctus, inſtar montium; & attollebatur nauis, vt nos exiſtimaremus eam nubes tangere. Erant autem clamores & lacrymæ, & oratio ad Deum: implorabamus quoque preces ſancti Procopij anachoretæ. Cumque fuiſſet veſpera, & tempeſtas non ceſſaret, permanſimus vigilantes totam illam noctem. Circa matutinum autem, ex multa afflictione, parum dormitarunt ſanctiſſimi Epiſcopi: & videt in ſomnis dominus meus Prophyrius S. Procopium anachoretam, dicentem eis: Nauclerum catechiſmo inſtituite, & obſignate (eſt enim ex Arij hæretici execranda ſecta) & efficite, vt ipſe anathemate notet Arium & malam eius fidem, & ſtatim ceſſabit tanta tempeſtas: propterea enim, quod ſit ipſe ex dicta hæreſi, non conceſſit vobis, vt ad me veniretis; eum tamen catecheſi inſtituite, eſt enim rectam doctrinam à vobis accepturus. Hæc cum audiſſet ſanctus noſter Prophyrius, fuit excitatus: & nobis accerſitis narrauit, quæ viderat in ſomnis.

XXXV. NAVCLERO ABIVRANTE HÆRESIM TRANQVILLITAS REDDITVR.

Statim vero, vocato nauclero, ei diximus: Vis nauem tuam eſſe ſaluam, & nos omnes, & ante omnia tuam animam? Ille autem dixit: Non eſt hoc rogandum. Et vero dixerunt Epiſcopi: Abnega malam tuam fidem, & crede in rectam fidem, & ſaluus eris & tu, & nauis & nos omnes. Dicit ei nauclerus: Quoniam video vos habere præſcientiam (comprehendiſtis enim, quæ erant in corde meo, cum nemo id vobis nunciauerit) Ecce dico vobis: Credo, vt creditis: abnego hæreſim Arij. Rogo autem vos, vt per otium me ex ſanctis Scripturis illuminetis in recta fide. Sancti vero Epiſcopi eum acceperunt, & obſignarunt, ſuper eum fuſis precibus, & eum quoque impertierunt diuinis ſacramentis, nempe Euchariſtia: etenim nauigantes Fideles ſecum ferre ſolitos ipſam ſacratiſſimam Euchariſtiam, ex his, quæ habet S. Ambroſius in oratione in funere Satyri fratris, & S. Gregorius, cum de Maximiano agit, atque alij, abſque aliqua dubitatione docemur. Sed ſubdit Marcus: Interim autem ceſſarunt fluctus, & veſpere mutatus fuit ventus, & feliciter nauigauimus: & cum fuiſſemus in pelago alios quatuor dies, quinto mane adnauigauimus in maritimam partem Gazæorum, quam vocant Maiumam.

XXXVI. PROCESSIO SOLEMNIS IN OCCVRSVM EPISCOPORVM.

Poſtquam autem deſcendimus, nos cognoſcentes, qui illic erant Chriſtiani, exceperunt cum pſalmodia. Similiter vero ex ciuitate quoque cum audiuiſſent, occurrerunt nobis habentes ſignum venerandæ Crucis, & ipſi pſallentes. Commixti ſunt autem, qui erant ex duobus locis, & facti ſunt non paruus populus: erant enim plures, qui erant ex maritima, propterea quod haberent multos Ægyptios viri Mercatores. Idolorum vero cultores videntes ea, quæ fiebant, diſſecabantur; ſed nihil audebant facere, quoniam audierant, quanto honore fuiſſent habiti ſanctiſſimi Epiſcopi apud Imperatores, & quod eſſent euertenda ſimulacra; & magna angebantur cura & animi ægritudine. Poſtquam autem fuimus ingreſſi ciuitatem, in loco qui vocatur Tetramphodos, id eſt quadriuium, ſtabat ſtatua marmorea, & dicebant eam eſſe Veneris, erat autem ſupra aram marmoream: ſtatuæ vero effigies erat nudæ mulieris, quæ habebat aperta tota ſua pudenda: ſtatuam autem in honore habebant omnes ciues, maxime vero mulieres, lucernas accendentes, & thure ſuffientes. Dicebant enim eam in ſomnis reſpondere iis, quæ volunt inire matrimonium. Decipiebant autem ſe inuicem mentientes. Sæpe vero iuſſi à dæmone contrahere matrimonium, tantum abfuit, vt id rectè eis procederet, vt inter eos fierent diuortia, aut male cohabitarent. Hæc cognouimus ab his, qui fuerant auerſi ab errore, & veritatem agnouerant. Quinetiam nonnulli Idololatræ, non ferentes calamitates grauium coniugiorum, quæ iuſſi fuerant contrahere à dæmone Venere, ſuccenſentes, confeſſi ſunt deceptionem. Tales enim ſunt dæmones, vt qui decipiant, & nihil vnquam veri dicant: neque enim poſſunt aliquid certo præſcire, ſed ex veriſimilibus præſeferunt ſe præſcire apud eos, qui eis ſeruiunt. Quomodo enim poſſunt verum dicere, qui exciderunt à veritate? Quod ſi in aliquibus contigit eos diuinare, hoc fit ex eo, quod euenit: quomodo etiam accidit in hominibus, vt ſæpe quædam prædicant futura de re, quæ eſt euentura. Ea ergo, quæ ex iis, quæ accidunt, ſucceſſerunt (quod quidem raro fit) admiramur: quæ autem coniectura non aſſequimur (quod quidem fit aſſidue) ſilemus. At de dæmonibus & de eorum deceptione hactenus.

IDOLVM VENERIS.

XXXVII. CRVCIS VIRTVTE CORRVIT SIMVLACRVM.

Cum nos ergo (vt dictum eſt) nauigauiſſemus in ciuitatem, & veniſſemus ad locum, in quo erat ſimulacrum Veneris; portarent autem Chriſtiani venerandum lignum Chriſti, hoc eſt, figuram Crucis: videns dæmon, qui habitabat in ſtatua, nec videre ſuſtinens ſignum, quod ferebatur: turpiter egreſſus ex marmore, deiecit ipſam ſtatuam, & confregit eam in multa fragmenta. Accidit vero, vt duo Idololatræ ſtarent prope aram, in qua ſtabat ſtatua, & corruens, vnius quidem caput fregit in duas partes, alterius autem humerum & brachiale: ſtabant enim ambo ſanctum populum ſubſannantes. Multi autem ex Gentilibus, cum vidiſſent ſignum, quod factum fuerat, crediderunt: & commixti cum laicis, vna cum eis ſunt ingreſſi in ſanctam eccleſiam nomine Irenem. Fuit autem illo die magnum gaudium inter Chriſtianos tribus de cauſis: primum quidem, quod ſacrum recepiſſent ſacerdotem, quodque ea feciſſet, quæ deſiderabant: ſecundo, quod contriti eſſent dij Gentium, & facti eſſent tanquam puluis, qui diſpergitur ab aura æſtiua: quinetiam ſimiliter, atque ipſi, confracti ſunt, qui confidebant in eis. Tertio autem & maxime, quod conſeruatæ ſunt animæ, quæ errabant, & acceſſerunt gregi Chriſti. Cum eos vero obſignaſſet Epiſcopus, dimiſit in pace, iubens vt vacarent ſanctis Scripturis. Erant vero viri triginta duo, & ſeptem mulieres. Cum duos ante alios dies fuiſſet Gazæ Ioannes Archiepiſcopus, profectus eſt Cæſaream: quem Chriſtiani omnes & ſanctus Epiſcopus deduxerunt vſque ad duo milliaria.

XXXVIII. CYNEGII ADVENTVS GAZAM.

Poſt decimum autem diem venit admirandus Cynegius, habens ſecum Conſularem, & Ducem, & magnam manum militarem & ciuilem. Præſciuerunt vero multi ex Idololatris, & exierunt è ciuitate, alij quidem in vicos, alij autem in alias ciuitates: erant vero hi complures ex diuitibus ciuitatis. Eorum autem ædes, qui fugerant, annotauit, quem diximus, Cynegius. Die autem ſequenti, accerſitis ciuibus, præſentibus Duce & Conſulari, aperuit eis litteras Imperatoris; quæ iubebant, vt euerterentur ſimulacra & delubra, & igni traderentur. Cum primum vero id audiuiſſent Idololatræ, eiularunt

magna voce: adeo vt id ægre tulerint magiſtratus: & in eos cum minis conijcerent milites, qui eos virgis & clauis verberabant. Chriſtiani autem cum magno gaudio laudibus Imperatores & magiſtratus proſequebantur.

XXXIX. TEMPLA IDOLORVM GAZÆ.

Statim vero ijdem cum magiſtratibus & cohortibus militaribus impetum fecerunt, & euerterunt delubra. Erant autem in ciuitate ſimulacrorum publica templa octo, nempe Solis, & Veneris, & Apollinis, & Proſerpinæ, & Hecates, & quod dicebatur Hierion, ſeu Sacerdotum, & Fortunæ ciuitatis, quod vocabant Ticheon, & Marnion, quod dicebant Critæ generis Iouis, quod exiſtimabant eſſe glorioſius omnibus templis, quæ ſunt vbique. Erant autem alia quoque plurima ſimulacra in ædibus & pagis, quæ nemo poſſet numero ſubijcere. Dæmones enim cum Gazæorum animum vt ductilem apprehendiſſent, errore impleuerunt vniuerſam ciuitatem, & quæ circum circa ſita erat regionem: hoc autem eis accidit ex nimia ſimplicitate. quamobrem traducti ad ſanctam fidem, ſunt magno zelo incitati Chriſtiani. Hactenus quidem de Gazæis.

XL. DIRVTA MINORA TEMPLA IDOLORVM.

Iuſſi ergo milites cum Chriſtianis ciuitatis & maritimæ eius parte impetum fecerunt in ſimulacra. Et primum cum voluiſſent euertere ſimulacra & Marnium, repulſi ſunt. Illis enim idoli ſacerdotes, cum prius de eo audiuiſſent, portas interioris templi intrinſecus magnis lapidibus obſtruxerunt: & cum exportaſſent in ea, quæ dicuntur adyta, quæcumque erant vaſa in templo pretioſa, quinetiam ipſa deorum ipſorum animalia illic occultauerunt, & per ipſa adyta fugerunt per alias vias: dicebantur enim ipſa adyta multas habere vias in diuerſa loca. Repulſi ergo (ſicut prius dixi) conuerſi ſunt ad alia ſimulacra; & alia quidem euerterunt, alia vero igni tradiderunt. Cum ergo rapuiſſent omnia, quæ in eis erant vaſa pretioſa, ſanctus vero Porphyrius anathemati ſubieciſſet in Eccleſia quemlibet ciuem Chriſtianum, qui ex delubris aliquid accepit in proprium lucrum: nullus ex Fidelibus ciuibus aliquid accepit, niſi milites, & qui illic inuenti ſunt aduenæ. His quidem ſimilia ex ſancto Auguſtino ſuperius diximus, eandem prohibitionem factam in Africa, cum reſcripto Honorij Imperatoris illic etiam ſimulacra demolirentur: idq; ea de cauſa ab Epiſcopis decretum, ne ſcilicet ardore auaritiæ potius, quam zelo pietatis viderentur Chriſtiani in idola inſurgere. Sed pergit Marcus: *Abibant ergo cum laicis & clero viri pij, & ipſe S. Porphyrius Epiſcopus, reprimentes eos, ne aliquid acciperent. Fuerunt autem decem dies euertentes templa ſimulacrorum.*

XLI. DE MARNIO DIRVENDO CAPTATVR CONSILIVM. DE PVERO DIVINITVS AFFLATO.

Poſt dictos autem dies conſilium ceperunt, quonam modo vterentur Marnio & quid ei facerent. Alij enim dicebant, id debere effodi, alij autem comburi, alij locum purificari & ſanctificari ad Dei eccleſiam. & erat de ea re magna deliberatio. Tandem S. Epiſcopus edicit populo ieiunium & orationem, vt eis reuelaret Dominus, quidnam eos facere oporteat. Cumque illo die ieiunaſſent, & Deum de hac re precati eſſent, veſpere pergunt ad ſanctam Synaxim. Cum pergeretur autem, puer circiter ſeptem annos natus, ſtans cum matre propria, repente exclamauit dicens: Comburite intus templum vſque ad ſolum: facta ſunt enim in eo multa grauia ſcelera, & maxime hominum ſacrificia. Id vero hoc modo comburite: Afferte picem humidam, ſulphur, & ſeuum porcinum, & hæc tria commiſcete, & vngite portas æneas, & ignem in eas inijcite, & ſic totum templum comburetur: non poteſt enim aliter fieri. Id autem, quod eſt exterius, ſinite cum ambitu: & poſtquam fuerit combuſtum, purgantes locum, ædificate illic ſanctam eccleſiam. Dicebat autem hoc quoque: Teſtificor vobis coram Deo, ne fiat aliter: neque enim ego ſum qui loquor, ſed Chriſtus, qui in me loquitur. Hæc autem dixit lingua Syriaca. Poſtquam vero audierunt, omnes admirabantur, & Deum glorificabant.

XLII. PER PVEROS DEVS MAXIMA OPERATVR.

Vide, quomodo ex ſententia Hieremiæ, noua bella elegit Dominus. Templū illud, cui pepercissent tot, qui præceſſerunt Chriſtiani Imperatores, & non auſi attingere tot prouinciarum Præſides & magiſtratus, vixque aliquando (vt dictum eſt) clauſum: adde etiam quod tot ſanctiſſimi Epiſcopi atque martyres, & vſque adeo ipſe S. Hilarion apud Gazam agens præualere minime valuiſſent: ecce ad maiorem Chriſti gloriam, infanti annuenti, atq; demum puerulo edocenti, de ſuperbo dæmone reſeruata eſt victoria atq; triumphus. Etenim infantulo Theodoſio, antequam ſciret vocare patrem, datum eſt annuere de templorum & idolorum demolitione oblato ſibi libello ſupplici; puerulus vero ſeptennis de conflagratione Marnij diuino afflatus Spiritu ſententiam profert: vt plane acciderit impleri diuinum illud oraculum a: *Ex ore infantium & lactentium Deus perfeciſti laudem tuam.* Sed poſt hæc Marcus. a Pſal. 8.

XLIII. MARNII QVAESTIO DE PVERO FATIDICO.

Venit autem hoc miraculum etiam ad aures S. Epiſcopi: & cum manus ſuas ad cœlum extendiſſet, Deum glorificauit, & dixit: Gloria tibi Pater ſancte, quoniam b abſcondiſti hæc à doctis & ſapientibus, & reuelaſti ea paruulis. Iuſſit autem puer ſuam quoq; matrem, poſtquam dimiſſa eſſet Eccleſia, inueniri in Epiſcopi ædibus. Separato itaque puero, dixit Epiſcopus mulieri: Adiuro te per filium Dei viui, vt dicas, an ſuggeſtione tua, aut alicuius alterius, te ſciente, filius tuus ille eſt locutus, quæ dixit de Marnio. Mulier autem cum hæc audiuiſſet, dixit: Trado me ipſam terribili & tremendo Chriſti tribunali, ſi vnquam preſciui aliquid ex his, quæ filius meus hodie eſt locutus. Sed ſi videtur tibi: ecce, accipe puerum, & cum minis de eo habe quæſtionem. Quod ſi dixit alicuius ſuggeſtione, metu confitebitur. Sin vero nihil aliud dicet; eſt euidens, quod à Spiritu ſancto fuit inſpiratus. Cum hoc audiſſet Epiſcopus, quod dixerat mulier, & laudauiſſet, iuſſit eam paululum ſecedere, & introduci puerum. Cumq; adductus eſſet puer, dixit ei: Quis tibi ſuggeſſit, vt loquereris in eccleſia illa, quæ es locutus de Marnio? Puer autem tacebat. Iuſſit vero ſanctiſſimus Epiſcopus afferri flagellum, & extendi puerum ad hoc vt ab eo terreretur. Ille autem tenens flagellum, alta voce clamabat, dicens: Quis tibi dixit, vt loquereris? dic, ne flagello cædaris. Puer autem ſtabat mutus, nihil loquens. Tunc nos, qui eramus circa ipſum, Cæc ei cum minis diximus, ille autem erat immobilis. b Matt. 11.

XLIV. PVER MIRACVLO GRAECE LOQVITVR.

Tandem poſtquam omnes ceſſaſſent; os ſuum aperiens, dixit puer lingua Græca: Vrite templum, quod eſt intus, vſque ad ſolum: multa enim grauia in eo facta ſunt, & maxime hominum ſacrificia. Hoc autem modo id adurite: Afferte picem humidam, & ſulphur, & ſeuum ſuillum, & miſcete hæc tria, & vngite portas, & ignem eis immittite, & ſic templum comburetur, alias enim non poteſt fieri. Quod eſt exterius autem, ſinite cum ambitu: & poſtquam fuerit combuſtum, expurgato loco, ſtatuite illic ſanctam eccleſiam. Teſtificor enim vobis coram Deo, non poſſe aliter fieri. Non enim ſum ego, qui loquor, ſed qui eſt in me Chriſtus. Admiratus eſt autem ſanctiſſimus Epiſcopus Porphyrius, & omnes, qui cum eo erant, audito puero libera loquentem fiducia, & quod partite & diſtincte eſſet locutus. Accerſita vero matre, eam interrogauit, an ipſa, aut filius eius ſciret Græcam linguam. Illa autem iureiurando affirmabat, neque ſe, neque filium eius ſcire Græce. Cum hoc rurſus audiſſet ſanctiſſimus Epiſcopus, rurſus laudauit Dominum: & afferens tria numiſmata, eadedit mulieri. Puer autem cum vidiſſet numiſmata in manu matris ſuæ, exclamauit dicens lingua Syriaca: Ne accipias mater, ne tu quoque auro vendas donum Chriſti. Rurſus autem cum id audiuiſſemus, ſumme mirati ſumus. Mulier autem reddidit tria numiſmata, dicens Epiſcopo: Ora pro me & filio, & commenda nos Deo. Sanctus vero Epiſcopus eos dimiſit in pace.

XLV. COMBVRITVR MARNIVM.

Mane vero congregatis religioſis clericis, & Chriſti amante populo, & præterea admirabili quoque Cynegio, & magiſtratibus, dixit eis, quomodo locutus eſt puer de Marnio. Cum autem audiuiſſent, mirati ſunt, & communi conſenſu dixerūt, vt ſicuti dixerat puer, ſic combureretur. Allata ergo pice humida, & ſulphure, & ſeuo ſuillo, & his tribus mixtis, vnxerunt portas interiores, & fuſis precibus ignem admouerūt, & ſtatim vniuerſum templum illud arripuit, & fuit exuſtum. Quotquot autem milites & hoſpites poterant, rapiebant ex igne, quæ inueniebant, ſeu aurum, ſeu argentum, aut ferrum, aut plumbum. Erat vero illic quidam ex Præfectis militaribus, quos vocant tribunos, qui aderant combuſtioni templi: erat autem, vt foris apparebat, Chriſtianus, in occulto vero erat Idololatra. Hic ergo cum intereſſet, & videret conflagrationem & direptionem, quæ fiebat à militibus, diſſecabatur: & ſub prætextu quod curaret, vt ſeruarent ordines, flagellis crudeliter cædebat quem inueniebat ferentem aliquod ſpolium. Cum hæc fierent, & ab igne corrupti eſſent parietes, repente lignum ardens cecidit in Tribunum, & ei duplicem affert mortem: perſracto enim capite eius vſſit reliquū corpus, & ſtatim Fideles milites, & Chriſtianus populus, ſcientes eum eſſe propenſum ad ſimulacra, Deum glorificarunt, & dixerunt illum pſalmum, qui incipit c: Quid gloriaris in malitia potens iniquitate? Tota die iniuſtitiam cogitauit lingua tua: tamquam nouacula acuta feciſti dolum, & quæ deinceps ſequuntur in pſalmo. Dies vero plurimos perpetuo arſit templum.

QVIDAM TRIBVNVS IDOLOLATRA.

c Pſal. 51.

XLVI.

Poſtea autem facta eſt domorum perſecutio: erant enim multa ſimulacra in plurimis atrijs: & quæ inueniebantur, partim quidem igni tradebantur, partim autem in cœnum iaciebantur. Inueniebantur quoque libri pleni præſtigijs & incantationibus, quos quidem dicebant ſacros, ex quibus ſua faciebant myſteria & alia nefaria

Idolola-

GENTILES PLVRES CONVERSI AD FIDEM.

a Matt. 7.
b Philip. 1.

Idololatræ. Ipſi quoque eadem paſſi ſunt, quæ dij ſui. Accurrebant autem multi ad ſanctam fidem, alij quidem metu, alij vero condemnantes priorem ſuam viuendi rationem. Omnibus vero portas aperiebat ſancta Eccleſia: meminerat enim ſacræ Scripturæ, quæ dicit a: *Pulſanti aperietur; & qui quærit, inuenit. & rurſum* b: *Siue prætextu, ſiue veritate Chriſtus annuncietur. Dicebant autem quidam ex Fidelibus S. Epiſcopo: Non oportere eos accipere, qui accedunt propter metum; ſed eos, qui bono propoſito. Sanctus vero Epiſcopus dicebat eis, qui hæc dicebant: Sunt etiam virtutes, quæ caſu & calamitate accidunt hominibus.* &c. docuit enim pluribus, accidere ſæpe, vt homines ex inflictis à Deo flagellis reſipiſcant. At poſt hęc Marcus: *Acceſſerunt ergo illo anno gregi Chriſti circiter trecenta nomina, & ab illo tempore augmentum accipiebant ſingulis annis res Chriſtianorum.*

XLVII. DE ECCLESIA CONDENDA CONSVLITVR.

Marnio autem omnino excuſſo, & ordinata ciuitate, ſtatuit beatus Epiſcopus cum religioſo clero & Chriſti amãte populo ſanctam eccleſiam condere in loco excuſſo, quomodo ei reuelatum fuerat, quando erat Conſtantinopoli; propter quod etiam acceperat pecunias à religioſiſſima Imperatrice Eudoxia. Dimiſſis ergo magiſtratibus & Chriſti amante populo, retinuit partem auxilij, ne fieret aliqua nouitas poſt eorum exitum: non propter hoc autem ſolum, ſed etiam vt opem ferrent ad congregandam materiam ædificij dictæ ſanctæ eccleſiæ.

XLVIII. MARNION QVALE.

Quidam autem conſulebant, vt ædificaretur, ſicut poſitum fuerat idoli templum. Erat enim forma rotunda, circumdatum duabus porticibus ſe inuicem interius ſubeuntibus; eius vero medium erat ad emittendos vapores conſtitutum, Septentrionaleque & extenſum in altum. habebat autem quædam etiam alia, quæ decebant ſimulacra apta ad execranda illa & nefaria, quæ fiebant ab Idololatris. In hac ergo forma & poſitura dicebant quidam ædificandã eſſe ſanctam eccleſiam: alij vero contradicebant, dicentes ipſam quoque poſituræ memoriam eſſe delendam. Qui autem hoc dicebant, perſuadebant omnibus, vt qui recte dixiſſent. Dixit vero ſanctiſſimus Epiſcopus: Hoc quoque relinquemus conſilio.

XLIX. FORMA ECCLESIÆ CONSTRVENDÆ.

c Prou. 21.

Interim autem dum purgaretur locus, venit Magiſtrianus epiſtolas afferens Imperatorias ſemper memorandæ Eudoxiæ. Continebant vero litteræ ſalutationem, & precum petitionem pro ſuo marito & filio. Erat autem in alia charta intra litteras deſcripta forma ſanctæ eccleſiæ in figuram Crucis, quomodo nunc quoque, Deo volente, cernitur: & continebant litteræ, vt conuenienter dictæ figuræ ſancta conderetur eccleſia. Lætatus eſt autem ſanctus Porphyrius, cum legiſſet & vidiſſet formam deſcriptam. ſciebat enim hoc quoque factum fuiſſe ex diuina reuelatione, & meminit Scripturæ, quæ dicit c: *Cor Regis in manu Dei. Continebant autem litteræ, pretioſas quoque columnas eſſe mittendas, & marmora. Exſiccato autem cinere, & ablatis omnibus abominationibus, relicta rudera marmorum Marnij, quæ dicebant eſſe ſacra, & in loco inacceſſo maxime mulieribus, ea cenſuit ſanctus Epiſcopus incruſtari in platea ante templum, vt conculcarentur non ſolum à viris, ſed etiam à fœminis, canibus, & porcis, & beſtiis. Hoc vero Idololatris fuit magis moleſtum, quam templi conflagratio. Quamobrem quamplures ex iis, maxime autem mulieres, vſq; ad hodiernum diem marmora non aſcendunt.*

L. SOLEMNIS APPARATVS AD ECCLESIAM CONSTRVENDAM, PROCESSIONIS ORDO.

d Pſa. 94.

Breui autem poſt tempore, indicit ieiunium vno die: & cum dimiſſæ fuiſſent preces matutinæ, iuſſit pius Epiſcopus quemlibet virum Chriſti amantem afferre ligones & raſtra & alia huiuſmodi inſtrumenta. Hoc vero veſpere prius edixerat, vt omnes mane inuenirentur parati: quod etiam factum eſt. Congregato autem populo cum dictis inſtrumentis in ſancta Eccleſia, quæ appellabatur Irene, iuſſit omnes pſallentes ſimul proficiſci in Marnium, quod olim fuerat. Ipſe vero ſequebatur portans ſanctum Euangelium, & circa ſe habens pium clerum, re vera imitans Chriſtum cum diſcipulis. Præcedebat autem populum ſemper memorandus Barochas, venerandæ Crucis portans effigiem: ab vtriuſque vero partibus populi erant milites, qui relicti fuerant ad continendam in officio ciuitatem. Euntes autem pſallebant, & in verſiculorum pſalmi interciſione dicebant, Alleluia. Erat autem pſalmus, quem dicebant d: *Venite, exultemus Domino, iubilemus Deo ſalutari noſtro, &c. vſque ad finem. Dicebant alios quoque pſalmos, donec ingreſſi ſunt in Marnium. Hortatus eſt autem ſanctus Porphyrius Epiſcopus Ruffinum quendam architectum Antiochenum, virum fidelem & ſcientem, per quem etiam fuit perfectum totum ædificium. Is accepto gypſo deſignauit poſituram ſanctæ eccleſiæ conuenientem formæ, quæ miſſa fuerat in primis a pia Auguſta Eudoxia. Cumque precatus eſſet ſanctiſſimus Epiſcopus, & genua flexiſſet, iuſſit populum fodere. Statim autem omnes vno animo & eadem alacritate fodiebant, clamantes:* CHRISTVS VICIT. *Non licebat vero videre differentiam inter virum & mulierem, aut ſenem, aut puerum: ſed promptus & alacer animus vires præbebat omnibus. Et alij quidem fodiebant, alij autem terram exportabant; adeo vt paucis diebus fuerint & omnia loca effoſſa, & terra egeſta. Primo itaque præparata materia, & ingentibus lapidibus ex tumulo, qui dicitur Aldioma, à parte Orientali ciuitatis, & alia materia.*

LI. RITVS CONSTRVENDÆ ECCLESIÆ.

Sanctus rurſus congregato Chriſti amante populo, multiſque precibus & pſalmodiis dictis in loco, ipſe primus ſe ſuccingens, cœpit portare lapides, & iacere fundamenta: deinde pij quoque clerici, & omnes laici lætantes, & magna voce pſallentes, adeo vt audirentur à tribus milliariis à ciuitate. Factum eſt autem illo die magnum miraculum, nempe de tribus pueris in puteum delapſis, ſed Dei ope ſeruatis, ſignoque Crucis diuinitus impreſſis. Subdit vero hæc auctor de Eudoxia: *Anno autem ſequenti mittit Eudoxia Imperatrix columnas, quas erat pollicita, quæ quidem erant magnæ & admirabiles, numero triginta. Duæ vero vocabantur Caroſtiæ: quæ quidem ſunt in ſancta eccleſia lucentes tamquam ſmaragdi*, &c. ſubdit de ædificatione ipſius eccleſiæ ad quinquennium propagata. Reliqua vero, quæ contigerunt anno ſequenti, ſuo loco redditurí ſumus, obſeruatione quidem digniſſima.

LII. DESTRACTO MARNIO VICTORIA.

e Iſai 46.
f Hier. in Vit. S. Hilarionis.
g Hier. ep. 7
h Hiero. in Iſai. l. 7.

Ecce tandem confractus eſt e Bel, contritus eſt Nabo: confractum, inquam, eſt idolum Marna, Marniumque proſtratum; quod fieri per Hilarionem optauit clariſſima illa Ariſteneta Helpidij Præfecti Prætorio vxor, cum eum ſic inuocabat, dicens f: *Ingrediatur ſeruus Dei Gazam, & Marnas corruat.* Qui ergo quondam (vt ſanctus Hieronymus g ait) ſub Theodoſio lugebat incluſus, euerſionem templi iugiter pertimeſcens, iam extinctus penitus iacet: immo ob Chriſti Domini maiorem gloriam factum eſt, quod idem ſanctus Hieronymus ait in commentariis in Iſaiam h: *Hoc noſtris temporibus vidimus eſſe completum: Serapium Alexandriæ, & Marnæ templum Gazæ in eccleſias Domini ſurrexerunt.* hęc ipſe.

LIII.

i Theod. l. 5 cap. 29.
TEMPLA IDOLORVM IN PHOENICIA DESTRVVNTVR.

Qui fuit horum omnium fidelis coadiutor ſanctus Ioannes Chryſoſtomus, idem ſedulo curauit apud Imperatorem, vt quæ in Phœnicia eſſent reſidua idolorum culturæ, penitus tollerentur. Teſtatur id quidem Theodoretus his verbis i: *Porro cum certior factus Ioannes eſſet, Phœniciam etiamnum ad nefaria dæmonum myſteria celebranda cæco furore ferri: monachos diuino pietatis ſtudio inflammatos in vnum cogit, eoſque cum edictis Imperatoris ad ſimulacrorum fana demolienda mittit. Opificibus autem eorum miniſtris, qui iſta deturbarent, mercedem non ex Imperatoris deprompſit ærario: ſed fœminas tum diuitiis circumfluentes, tum fide præclare inſtructas induxit, vti ſumptus in eam rem (docuit namque quanta laus ex tali largitione colligi ſoleat) affatim & liberaliter ſuppeditarent. Itaque reliqua dæmonum delubra hoc pacto ſolo æquanda curauit.* hactenus Theodoretus. Verum ipſe, quæ poſtea ſecuta ſunt, reticuit, aut fortaſſe ignorauit, nempe Gentiles Phœnices morum ſuorum tenaciſſimos cultores (quippe qui ipſorum cultum in diuerſas Orbis prouincias propagaſſe gloriarentur) moleſtiſſime ferentes templorum ſuorum ſe paſſos eſſe iacturam, in ipſos monachos impetum feciſſe: quod quidem teſtificatione eiuſdem S. Ioannis Chryſoſtomi liquet; qui & ait, ex eis quam plures occiſos eſſe, alios vero nonnullos vulneribus confectos. Acciderunt autem hæc poſt biennium, cum ipſe Ioannes Chryſoſtomus in Armenia exularet: vnde ſcribens ad Ruffinum presbyterum in primis hæc habet k:

k Chryſo. epiſt. 16.

LIV. MONACHI A GENTILIBVS MALE HABITI.

Phœniciæ mala rurſum exarſiſſe, ac Gentilium furorem auctum eſſe, accipe: complureſq; monachos partim vulneribus affectos eſſe, partim etiam mortem obiiſſe. Ac propterea maiorem in modum te vrgeo, vt quam celerrime te ad iter accingas, atque in aciem prodeas. Certum enim habeo, fore, vt ſi preces, lenitatem, & manſuetudinem, & tolerantiam, & patientiam, eamque quam ſoles animi fortitudinem adhibueris, vel aſpectu ſolo aduerſarios in fugam conicias, ipſorumque furorem extinguas, atque eorum, qui noſtras partes tuentur, animos recrees, ac denique multa bona efficias, &c. pluribus enim ad id eum hortatur: pollicetur q; ad finem epiſtolæ, ſe ad ipſum miſſurum reliquias martyrum, vbi ait: *Quia de reliquiis ſanctorum ſine cura eſto. Confeſtim enim ac*

religioſiſſimum meum presbyterum Terentium, itemq́; ad dominum meum religionis laude præſtantem Treium Arabiſſi Epiſcopum ſcripſi. Nam ipſe & multas & minime dubias habet, quas paucis diebus in Phœniciam ad te mittemus. Quare da operam, ne officio tuo vlla ex parte deſis: nam quæ noſtri muneris ſunt, quanta cum promptitudine animi præſtemus, vides. hæc ipſe. At non deerant in Phœnicia martyres: ſed dictum eſt ſuperius, Gentiles tempore Iuliani, omnia, quæ in Phœnicia erant Chriſtianæ religionis monumenta, demolitos eſſe. Magnam in reliquiis ſanctorum martyrum Ruffinus iſte fiduciam collocauit: etenim illos in ſuis reliquiis quaſi rediuiuos Chriſtianæ militiæ duces ſibi adſciuit ad deſtruenda, quæ reliqua erant in Phœnicia idololatriæ veſtigia. Quod & aſſecutum eſſe vna cum aliis, qui ſuperfuerunt à cæde monachis, certum illud eſt argumentum, quod de Phœnicum idololatria nulla penitus poſthac mentio reliqua habeatur. Extat eiuſdem S. Ioannis Chryſoſtomi ad ipſos monachos antea ab eo miſſos, ſed ita poſtea perſecutione exagitatos, inſignis epiſtola *a*, quam breuitatis cauſa prætermittimus recenſere: miſit & ad eos roborandos, non ſolum quem diximus, Ruffinum presbyterum, ſed ex Armenia, vbi agebat, Ioannem item presbyterum. Quam autem ſolicite, quantoque zelo pietatis iſtud ipſum negotium ipſe Chryſoſtomus curarit, dictæ ab ipſo ad eos tunc ſcriptæ epiſtolæ declarant.

IOANNIS CHRYSOSTOM. ZELVS IN IDOLA.

a Chryſoſt. epiſt. 123.

LV. TEMPLA IN PHOENICIA DIRVTA QVÆ.

Equidem quod ſemel ipſe, de quo egimus, S. Porphyrius Gazenſis Epiſcopus viam aperuiſſet ad egregia idolorum delubra ſternenda; pari æmulatione incitatos fuiſſe Phœniciæ Epiſcopos, vt id ipſum ab Arcadio poſtularint, obtinuerintque eodem patrocinante Chryſoſtomo, par eſt credere. Sane quidem etſi conſtat à Conſtantino Imp. demolitum fuiſſe, quod erat ibi delubrum in monte Libano ſitum, promptuarium turpitudinum; cætera tamen integra remanſerunt. At quænam hæc & qualia? Erat apud Sidonios in Phœnicia magnum templum Aſtartæ; aliud inſuper ingens templum, quod Ægyptium nominat Lucianus; ſed & inſuper illud auguſtum Bybli dicatum Veneri. Extabant hæc omnia in Phœnicia temporibus Luciani *b* magna frequentia celebrata: quod autem ante hac fuerint diruta, nemo, quod viderim, prodidit. Sed ad Eudoxiam Gazæ ædificantem Gazæ nobilem eccleſiam redeamus.

b Lucian. de Dea Syria.

LVI. EVDOXIA AVFERT AGRVM VIDVÆ.

Felix planè, quaterque felix ipſa, niſi ædificans manu altera, altera deſtrueret. Iam memoria repete, quæ ex Marco diacono nuper ſunt enarrata; nimirum abalienatam ipſam fuiſſe ab amicitia S. Ioannis Chryſoſtomi, quod eam arguiſſet ob agrum viduæ ademptum. Quonam autem modo res hæc ſe habuerit, iam enarremus: atque in primis ex Marco diacono erroris arguamus eos, qui rem geſtam ad tempus illud referunt, cum aduerſus eumdem Chryſoſtomum Synodus Conſtantinopoli cogeretur: longè enim antè ea contigiſſe, dicta ſuperius ex eodem auctore declarant. Qui vero res Ioannis Chryſoſtomi oratione proſecutus eſt Leo Auguſtus *c* eiuſmodi narrationem aggreditur: *Theognoſtus pius ille & fidelis, erat quoque ipſe vnus ex iis, qui erant familiares Imperatori Arcadio. Inuidia autem diaboli, & Gaij, qui morbo laborat Arij, apud Imperatorem accuſatur Theognoſtus, & iniuſta bonorum publicatione cum relegatione damnatur, ſimul cum vxore & liberis: & vt paucis abſoluam, priuſquam perueniſſet ad locum, in quem erat relegatus, in itinere via vita peracta migrauit ad Deum. Huius vxor reuerſa accedit ad diuinum virum, & de ſe omnia docuit. Hic autem miſericors, & Chriſti imitator, corde dolorem concipit ob ea, quæ acciderant, & ob fœminæ viduitatem: & pulchrè quidem conſolatur; & quæ par erat, ei ſuadet. Rurſum vero conſiderat, quemadmodum viduæ ſua reſtituantur.*

c Leo Aug. orat. de Vita Ioan. Chryſoſt.

LVII. EVDOXIA THEOGNOSTI RELICTÆ VINEAM ABSTVLIT.

Cum is autem de eo eſſet ſolicitus, aliud malum excitauit malignus aduerſus mulierem viduam. Erat enim tempus vindemiæ, propter quam Imperatrix egreſſa erat ex vrbe: & neſcio, quomodo prius ingreſſa fuit in vineam viduæ, & ſua manu excerptum botrum comedit. Deinde docetur, vineam eſſe alterius. Inducunt legis, quod eſt in rebus huiuſmodi, auxilium, quæ vineam Imperatrici adiudicat, ſi quid tale contigerit, & domino aliquod pretium, vel aliquid aliud iubet reddi: & iuſſu Imperatricis refertur vinea in numerum ſuburbanorum ſuorum. Hoc autem non temerè & ſimpliciter iubebat: ſed duo hæc meditata: vnum quidem, propterea quod traſeretur viduæ, vt eam magis affligeret: alterum vero, & cuius maiori ſtudio mouebatur, vt acciperet occaſionem vexandi Pontificis, cogitans illa, fore, vt reſiſteret & in legem incideret, & offenderet Imperium. Sed illa quidem ita ſe habebat. Pontifex autem quomodo ſuadebat, ſupplicabat, vt decebat eius philoſophiam. Quid illa contra? ea dabat reſponſa, quæ erant plena impudentia, Romanæ legis auxilium, & quæuis alia, quæ ex aduerſo obiiciebat vana phantaſia ſuæ arrogantiæ.

Rurſus ergo temperat medicus medicamenta ſalutis: quod enim laborabat, curari non poterat. Alia eſt præterea ſpecies curationis, ſoluens cauſas, per quas videbatur id, quod male erat affectum, laborare grauius: ſoluens iniuſtos prætextus, nempe quod hæc lex quidem lata eſſet ab Imperatoribus, ſed qui fortè erant à fide alieni: Tu autem es (aiebat) lex, & tibi obtigit, vt imperes, & tibi eſt conſcientia, quæ cogit, & quæ rem optimè nouit & intelligit. Ne permittas, vt multi coacti te nouam vocent Iezabel, & quæ de Nabuthe ſcripta ſunt in veteri Teſtamento. Hæc ſapientis medici, quæ perpetuo adhibebat, medicamenta, malè affectam fœminam magis inflammabant; adeo vt nec medicum quidem admitteret, immo vero repelleret, & quam nefariè conceptam celabat bilem, apertè in lucem proderet. Sic quidem repellitur medicus. Quid vero quæ deinceps ſequuntur? Aderat dies feſtus & celebris Crucis in altum elationis, & iuſſerat Pontifex, vt portæ Eccleſiæ clauderentur ſoli Imperatrici. Ecce ergo primus Imperator ingreditur, & fideliſſimi populi vniuerſa multitudo cum eo & circa ipſum. Cum autem cœpiſſet ſanctus de more concionari, vis ſanctiſſimi, qua eum illuminaret Spiritus, reddidit elegantiorem verborum pulchritudinem, cum eoque loquebatur. Et quid opus eſt dicere, ad quantam admirationem veniens multitudo applauſit exultationibus ſacræ lectionis?

LVIII. CHRYSOSTOMVS AGIT IN EVDOXIAM PRO VINEA VIDVÆ.

Cum hæc autem fierent intra templum: ecce etiam Imperatrix cum reliquo, qui eam ſtipabat, comitatu. Et aliis quidem omnibus ingreſſum ſeruabant oſtiarij liberum: ipſam vero prohibebant. Ita adhuc inconſideratam poſſidebat Imperatricem. Mitto dicere, quantum in diuinum Pontificem (idem autem eſt dicere in Deum) contumeliis inuecta eſt & infremuit. Deinde cogitabat quidam ex iis, qui cum ipſa erant, & tentat portam gladio percutere: eius autem manus ſtatim areſcit. Timet ergo Imperatrix, & ſtatim reuertitur. Ille autem, cuius manus exaruerat, accedit ad ſanctum pœnitentia ductus, & ſupplicans ſtatim curatur, & Deus per ſeruum ſuum magnificatur & glorificatur. hæc de his Leo Imperator, ipſique tradunt conſentientia cæteri: quæ quidem ante aduentum Palæſtinorum Epiſcoporum Ioannis atque Porphyrij accidiſſe monſtrauimus. Verum antehac quid huic ſimile præceſſerit, idem auctor docet his verbis *d*:

LIX. EVDOXIA PROHIBETVR AB INGRESSV ECCLESIÆ.

d Leo Aug. in Vita Chryſoſt.

Deinde Paulacij in Ægypto Præſidis ſequitur à quadam vidua apud Imperatorem accuſatio. Largiamur vero nonnihil narrationi. Continebat autem accuſatio, quod debitor eſſet circiter quingentorum aureorum. Eum cogit Imperatrix, nec prius eum remiſit, quam ab eo exegiſſet quantitatem centum librarum auri: reddidit autem accuſatrici ſolum triginta ſex aureos nummos. Quid ergo facit, quæ accuſabat mulier? Confugit ad communem defenſorem. Ille vero producendum curauit eum, qui accuſabatur, & ab eo exigebat id, quod reliquum erat debiti. Hoc quoque reſciuit Imperatrix: quæ ſignificauit Pontifici, vt eum dimitteret, cum ipſa ab illo exegiſſet pecuniam. De hac re inter vtrumque vehemens exoritur contentio; & poſtremo res eo deducitur, vt per impudentiam procedatur aduerſus ſanctum. Mittit enim duos Centuriones cum ſuis cohortibus, vt eum, qui accuſabatur, à ſancti manibus abſtraherent. Hæc auara mens Imperatricis. Hic velim, lector, conſideres Epiſcopum omnium miſerabilium perſonarum eſſe iudicem competentem, ſuiq; iuris eſſe malè ab alio iudicata reſcindere, etiam ſi Princeps eſſet, qui iniuſtam ſententiam protuliſſet. Vides inſuper Epiſcopos carcerem penes ſe habere, in quem detrudant, qui iniuſtè miſerabilium bona detinent. Vides (inquam) Ioannem iure agere aduerſus viduæ debitorem, eundemque carcere mancipare, nec velle dimittere. Sed licet adhibita vi turpiter per Centuriones abſtractum, vindex Deus haud ſiuit inultum, neque paſſus eſt in hoc conflictu Epiſcopum poſteriores referre. Nam quid poſt hæc accidit? Au-

LX. IOANNES CHRYSOSTOMVS CAVSAM AGIT VIDVÆ ALEXANDRINÆ.

direm

di rem quidem admirandam, tum ab eodem auctore, tum ab aliis enarratam, cunctiſque certa fide patentem: Acci-diſſe nimirum, vt Centuriones, qui conati erant vi abſtra-here creditorem, abſterriti fuerint horribilis aſpectu An-geli, romphæa diræ minantis. Sicque perterrefactos, re-diiſſe ad Imperatricem: illam vero reliquum perſoluiſſe pecuniæ. Addunt *a* alij, viduam hanc Alexandrinam fu-iſſe, nominatam Callitropen; Paulacium vero Ducem fu-iſſe Auguſtalem in Ægypto, quem vidua, iam abſoluta il-lius magiſtratus functione, Conſtantinopoli apud Præ-fectum Prætorio conuenerat: ſed illo contemnente ius dicere, Eudoxiam, penes quam vidua queſta fuerat, eam pœnæ mulctam irrogaſſe librarum centum; viduam vero, datis illi tantum triginta ſex nummis, abire iuſſiſſe. Ad-dit auctor, excuſaſſe ſe Chryſoſtomum cum Frumentio ab Eudoxia ad eum tunc miſſo; ſe id minime agere, vt Imperatricis maieſtatem contemneret, ſed tum, vt viduæ omni deſtitutæ præſidio, ex diuinarum legum præſcripto præſto eſſet, tum etiam, vt animæ ipſius Auguſtæ bene conſuleret; quod præcipuum eſſet Epiſcopalis dignitatis officium, curæ proſpicere animarum. Certe quidem non noſtri dumtaxat, ſed & externi Eudoxiam auaritiæ in-famant: Zoſimus enim hæc de ipſa ait *b*: *Coniunx Arcadij Eudoxia ſuper ſexum arrogans, & inſatiabili auaritiæ tum eunu-chorum, tum familiarium ſibi mulierculamm, quæ maxime huic imperabant, vndique addicta, vitam omnibus acerbam reddebat; a-deo quidem, vt modeſtis hominibus morte nihil eſſet optabilius.* hæc ipſe. Cuius quidem rei cum recenſiti ſuperius caſus fidem faciant, demonſtrant id ipſum expreſſius, quę modo dictu-ri ſumus.

a Apud Metaph. in Vita Chryſoſt.

b Zoſim. l. 5.

LXI.

Theodoritus [*] *ille* (inquit Leo *c* Auguſtus) *qui tunc erat Patricius, cum eſſet ditiſſimus, ab Imperatrice appetitur inſidiis. Quid ergo facit vir ille? Confugit ad communem portum, & ſer-uatur quidem ab iis, quæ ei parabantur, inſidiis: ſeruatur autem me-liori quoque, & permanente ſalute, modo alio: Diſperſit, dedit o-mnia pauperibus. Quomodo? Magiſtri nempe Ioannis conſiliis & ſuaſionibus. Quæ ex re quid lucratur? Theſaurum cœleſtem; cum eſſet ei perſuaſum, Cornelij d eleemoſynæ, eius quoque eſſe exæquan-dam eleemoſynam. Hæc cum reſciuiſſet Imperatrix, non potuit am-plius contineri. Impudentiam autem illam & temeritatem ſuam abſque vllo rubore ſancto indicat: eum namque bona Patricij lu-cratum eſſe, nugabatur & obiiciebat: eius enim, qui erat mundus, propter benignitatem admonitio, erat Eudoxiæ inquinatæ ſordida exiſtimatio.* hæc ipſe: ſed alij eadem *e* pluribus. Ex his quo-que additamentum haud exiguum ad odium ante conce-ptum Eudoxiæ acceſſiſſe aduerſus Ioannem omnes affir-mant.

* Theodoritus.
c Leo Imp. in vita Chryſ.

THEODORICVS PATRICIVS ILLVDIT AVARITIÆ EVDOXIÆ.

d Act. 10.
e Metaph. in vita Chryſoſt.

LXII.

DISSIDIA INTER SEVERIANVM ET IOANNEM OBORTA.

f Socrat. l. 6. cap. 10.

Quæ autem ſubſecuta eſt diſſenſio Ioannis Chryſoſto-mi cum Seueriano Gabalenſi in Syria Epiſcopo, concitata per Serapionem diaconum, hoc anno poſt natum Theo-doſium, Eudoxiæ animum haud mediocriter exacerba-uit. Hæc autem quomodo ſe habuerint, licet Socrates *f* narret, haud tamen ipſa in omnibus inuenta ſunt conſen-tientia veritati. ait igitur ipſe: *Cum inſolens Serapionis faſti-dium & arrogantiam nemo ferre poſſet* (erat hic diaconus Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ) *Ioannis namque Epiſcopi fre-tus gratia, adeo magnos animos ſumpſit, vt extra modum omnes contumelioſe inſectaretur: ob eam cauſam odium contra Epiſco-pum inflammatum magis magiſque exarſit. Quinetiam cum Se-uerianus quodam tempore ad locum, vbi Serapion erat, accede-ret: Serapion honorem Epiſcopo debitum illi non tribuit, neque ei aſ-ſurrexit: vnde Seueriani præſentiam ſe parui facere declarauit. Hunc Serapionis contemptum Seuerianus non tulit: imo vero etiam in eum vehementer vociferatus eſt, his ferme verbis: Si Serapion mo-riatur Chriſtianus, Chriſtus certe nunquam homo factus eſt. Sera-pion hac arrepta occaſione, Seuerianum Ioanni aperte fecit inimi-cum, dum prius ſententiæ membrum ſupprimeret, nimirum, Si Se-rapion moriatur Chriſtianus: poſterius, nempe, Chriſtus certe nun-quam homo factus eſt, Seuerianum dixiſſe affirmaret. Itaque ſui loci atq; ordinis homines teſtes adducit, illud a Seueriano dictum eſ-ſe: Quapropter Ioannes, abiecta omni cunctatione, Seuerianum a ci-uitate exigit. De quibus rebus Eudoxia Auguſta certior facta, & Io-annem incuſat, & Seuerianum Chalcedone Bithyniæ propere accer-ſendum curat.*

LXIII.

CONCORDIA INITA INTER IOANNEM ET SEVERIANVM.

Ille quamprimum redit; Ioannes ſe ab eius amicitia remouet; nec cuiquam illum, vt cum Seueriano rediret in gratiam, cohor-tanti, morem gerere voluit. Tandem vbi Imperatrix Eudoxia in Ec-cleſia, quæ Apoſtolorum nomine nuncupata eſt, filium ſuum Theodo-ſium iam tum Imperij ſtatum, quamquam admodum adoleſcens erat, proſpere & feliciter gubernantem, ad genua Ioannis abiecit, & ſan-cte illum obteſtata eſt: vix adduci poterat, vt Seueriani amicitiam amplexaretur. Iſta quidem ſic Socrates: niſi male ita ca ver-tit interpres. Nicephorus *g* vero ex emendatiori fortaſſe codice felicius veritatem aſſecutus, ita habet: *Eudoxia Theo-doſium infantem quem Ioannes per baptiſmum ſibi filium arrogaue-rat, ad genua eius admouens, multumque deprecans & adiurans, vix tandem perſuaſit*, &c. Subdit his vero Socrates: *Veruntamen etſi hoc pacto amicitia inter eos ſpecie quadam externa videbatur re-conciliata, nihilominus tamen animum alter aduerſus alterum ex-ulceratum retinuerunt. Cauſa vera itaque cur Ioannes Seueriano ſuc-cenſeret, eius generis fuit.* hucuſque Socrates: eadem quoq; So-zomenus *h* atque alij.

g Niceph. li. 13. c. 19.

h Sozo. l. 8. c. 10.

LXIV.

Sed vnde Socrati, vt Ioannis animum numquam pror-ſus erga Seuerianum reconciliatum affirmet; cum ex ho-miliis ob concordiam inter vtrumque initam tunc publi-ce in eccleſia dictis, conſtet inter eos pacem firmiter con-ſolidatam? Extant enim duæ eius argumenti orationes apud ipſum Ioannem Chryſoſtomum: prior, qua Ioan-nes ſtuduit in Eccleſiam ipſum recipere Seuerianum, ei-demque pace firma coniungi: tantum enim aberat vt ipſe in eum indigno animo eſſet, vt populum nonnihil in ipſum infenſum, emolliendo delinire, glutinoque pacis v-nire, omni adhibito ſtudio laborarit: in qua hæc poſt alia plura inculcata de pace *i*: *Multa* (inquit) *dudum triſtia ge-ſta ſunt in Eccleſia, Deum confiteor, ſed non laudo perturbationes, ſeditiones non amplector. Sed omittamus hæc. Deſinite, conquieſci-te, cohibete animos, refrenate iracundiam. Sufficiat iam quod la-borauit Eccleſia, finis ſit, deſinat turbatio: hoc enim & Deo placi-tum, & piiſſimo Principi acceptum eſt. Oportet enim & Regi-bus obedire, maxime cum & ipſi obtemperent Eccleſiaſticis legi-bus. Dicit Apoſtolus k: Principibus & poteſtatibus ſubditi eſtote: Quanto magis Principi religioſo, & pro Eccleſia laboranti? Si er-go præparaui animos veſtros ad ſuſcipiendam legationem meam, re-cipite fratrem noſtrum Seuerianum Epiſcopum.* hæc ipſe, qui-bus videas populum potius, quam Ioannem ipſum ad-uerſus Seuerianum commotum fuiſſe; quem ſequeſter pacis accedens placare ſtuduit. Adeo enim populus il-le paſtoris ſui tenebatur vinculis amoris aſtrictus, vt vel leuiter tangi, haud æquo animo pati poſſet, ſed quam maxime commoueretur, & implacabilis omnino perſi-ſteret, niſi ab eo, vt parceret, admoneretur. Porro ita ſuadente Chryſoſtomo, populum perſuaſum, acclamaſ-ſe tunc pacifica atque fauſta, quibus ſe aſſenſum præbere ſignificaret, quæ mox Chryſoſtomus ſubdit, oſtendunt: *Habeo* (inquit) *gratiam, quod ſermonem meum laudibus proſe-cuti eſtis: dediſtis mihi fructus obedientiæ: nunc me ſemen bonum gratulor ſeminaſſe: ecce enim ſtatim frumenti manipulos colligam. Retribuat vobis Dominus præmium benignitatis, & obedientiæ mer-cedem. Nunc enim veram hoſtiam pacis obtuliſtis Deo: quia nemo turbatus eſt, audito hoc nomine, ſed cum charitate ſuſcepiſtis; ſi-mul vt ſermone locuti ſumus; omnem ex animo fugaſtis iracundiam,* &c.

POPVLVS CONCITATVS IN SEVERIANVM.

i Chryſ. homil. de recip. Seuer.

k Tit. 3.

LXV.

SEVERIANVS CONCIONEM HABET AD POPVLVM.

l Apud Ioan. Chryſoſt.

Sic igitur conciliato populo cum Seueriano, die ſe-quenti ipſe Seuerianus ad eundem populum de bono pa-cis pariter habuit eadem occaſione concionem; vbi inter alia illud præclare cum laude Ioannis eiuſdem pacis au-ctore *l*: *Sicut frequenter fieri vidimus, vbi Regum vel fratrum ta-bulæ pinguntur, vt in vtriſque vnanimitatis declarentur inſignia, artifex picto fœmineo habitu poſt tergum vtriuſque Concordiam ſtatuit brachiis ſuis vtrumque complectentem, indicans quod hi, qui videntur corporibus ſeparati, ſententiis & voluptate conueni-ant; ita nunc pax Domini media aſſiſtens, & vtrumque noſtrum gremio palpante connectens, diſcreta corpora in vnum conuenire animum, vlnis iungentibus docet: in qua ſine dubio completur ſer-mo propheticus, qui ait: Et erit conſilium pacificum inter v-trumque. Et heſterno quidem die Pater noſter Euangelico pa-cem ſermone præfatus eſt: hodie vero nos pacis verba exponamus. Ipſe nos heſterno die reſupinis manibus in verbo pacis excepit; & nos,*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

hodie dilatato pectore, vlniſq; patentibus, ad Dominum pacis cum muneribus occurramus, &c. Quod autem Socrates dicat, etiam reconciliata inter eos amicitia, rubiginem tamen odij minimè fuiſſe prorſus exterſam; id quidem ex parte tantum Seueriani contigiſſe liquet: nam in his, quæ poſt hæc aduerſus Ioannem concitatæ ſunt turbæ, & conuocatæ ſunt Synodi, cum aduerſus Ioannem ſtetiſſe, Palladius tradit *a*.

a Pallad. in Dial. apud Chryſ. to. 1.

LXVI. STVDIVM CHRYSOSTOMI ERGA SVOS.

Equidem magna admiratione capior, dum conſidero ipſum Ioannem Chryſoſtomum non niſi triennium in ſede agentem (hoc enim anno eius epiſcopatus expleto triennio, quartus inchoatur) adeo breui temporis ſpatio, tot tantiſque vallatum ærumnis, atque moleſtiis circumſeptum, cui aduerſus hæreticos, aduerſuſque Catholicos Epiſcopos, tyrannos, barbaros, ipſamque demum Imperatricem Eudoxiam fuerint adeo crebra atque aſpera ineunda certamina: cum tamen interea totus in officio functionis Epiſcopalis eſſet, atque perinde ac ſi ſummo otio pacem coleret, creberrimè conciones haberet ad populum, quem quotidiè fermè doceret. Teſtatur quidem hæc ipſe, cum hoc eodem anno Actus Apoſtolorum in Eccleſia explicaret; vbi inter alia: *b Ecce* (inquit) *per gratiam Dei, & nos triennium iam habemus, noctes, & dies. Nonne per tres dies, ſæpe etiam per ſeptem exhortamur? Quid amplius aſſequimur, quam quod reprehendimus, increpamus, lacrymas fundimus, dolemus, etſi non foris, ſed in corde?* & paulo poſt: *niſi quis iudicaret me ſupra modum honoris cupidum, vidiſſetis quotidie me fontes lacrymarum emittere, quarum conſcia ſunt domicilium & ſolitudo. Credite enim mihi: de ſalute quidem mea deſperaui, hoc eſt, curam prætermiſi, & res veſtras deploraui. Non vacat mea mala deplorare, adeo totus deditus ſum vobis. Et ſi ſentio vos obtemperantes, præ gaudio non ſentio mala mea. Et ſi video vos minus obtemperantes, præ dolore iterum intermitto mea.* hæc & alia plura id genus Chryſoſtomus hoc ipſo (vt vidimus) anno, reddens in omnibus veri patris ac paſtoris imaginem.

b Chryſ. in Act. A. poſt. hom. 44.

IESV CHRISTI
Annus 402.

ANASTASII PAP. Annus 5. ARCAD. & HONOR. IMPP. Annus 8.

I. CONFLICTVS ORIGENISTARVM CONSTANTINOPOLI.

EVOLVTO iam anno, nouus aperitur nouis Conſulibus, ambobus Auguſtis, Arcadio & Honorio quintū, inchoante pariter Domini anno quadringēteſimo ſecundo, quo recrudeſcunt odia Conſtantinopoli Origeniſtarum, cauſa ſuſcepta. Meminiſſe debes, lector, ante annum aduerſus monachos Origeniſtas, qui confugerant Conſtantinopolim, miſſos fuiſſe à Theophilo Epiſcopo Alexandrino & S. Epiphanio Epiſcopo Conſtantiæ in Cypro legatos ad eos exturbandos: S. vero Ioannem Chryſoſtomum medium interceſſiſſe ſequeſtrem, vt eos in concordiam reuocaret. eaque de cauſa litteris vltro citroque datis, vnius fermè anni ſpatio in his pertractandis inſumpto, cum fruſtra omnia tentata fuiſſent; qui hactenus ab eodē Chryſoſtomo cohibiti erant monachi offerre aduerſus Theophilum libellum Imperatori, deſperata concordia, id vehementiori ſtudio aggreſſi ſunt.

II. LIBELLVS AB ORIGENISTIS OFFERTVR IMP. CONTRA THEOPHILVM.

Libellum igitur monachi illi aduerſus Theophilum dederunt Arcadio Imperatori, & quidem grauibus refertum criminibus, adeo vt Theophili caput in diſcrimen videretur adduci. Creditum quidem fuit eos iſta haud abſq; ſententia Ioannis tentaſſe. quamobrem, ea diſſipata longè lateque fama, taciſo proprio ob tanti viri reuerentiam Ioannis nomine, Hieronymus ſub Barnabæ voce, ex Pauli *c* ſententia, ipſum ſugillauit in epiſtola *d* ad Principiam illis verbis ſuperius redditis, hic vero neceſſario repetendis: *De Occidentis partibus ad Orientem turbo tranſgreſſus, minitabatur plurimis magna naufragia. Tunc impletum eſt e: Putas veniens Filius hominis fidem inueniet ſuper terram? Refrigerata charitate multorum, pauci qui amabant fidei veritatem, noſtro lateri iungebantur, quorum publicè petebatur caput,* accuſationibus ſcilicet Origeniſtarum. *contra quos opes omnes parabantur: ita vt f Barnabas quoq; duceretur in illam ſimulationem, immo apertum parricidium, quod non viribus, ſed voluntate commiſit.* hæc ipſe; nimirum quod (vt dictum eſt) fama vulgarum eſſet, licet magna calumnia, libellum accuſationum aduerſus Theophilum capitalibus criminibus plenum, oblatum Arcadio fuiſſe, impellente Chryſoſtomo, ſed cum longè aliter res ſe haberet; quod tamen illis patrocinatus Chryſoſtomus viſus eſſet, hæc ſuſpicandi anſam captantibus præbuere. Ad hæc planè ſpectat, quod idem S. Hieronymus in epiſtola ad Pammachium & Marcellam ait *g*: *Quid neceſſe eſt obſidere Propontidem, mutare loca, & diuerſas luſtrare regiones, & clariſſimum Pontificem Christi eiuſq; diſcipulos rabido ore diſcerpere? Si vera loquimini, priſtinum erroris ardorem ardore fidei commutate. Quid maledictorum pannos hinc conſuitis, & eorum carpitis vitam, quorum fidei reſiſtere non valetis? Num idcirco non eſtis vos hæretici, ſi nos quidam aſſertione veſtra crediderint peccatores? &c.*

c Gal. 2.
d Hieron. epiſt. 16.
e Luc. 18.
f Gal. 2.
g Hier. ep. 78.

III.

Inter hæc autem & monachos olim legatos à Theophilo miſſos dediſſe aduerſus illos monachos Origeniſtas Imperatori libellos ipſorum criminibus plenos, auctor eſt Palladius, qui fauens (vt dictum) Origeniſtis, eos calumniarum refertos, fuiſſe tradit: de amborum enim partium libellis hæc habet *h*: *Profecti de hinc monachi partis violatæ, libellos multorum verſuum ſcribunt, monachos quidem accuſantes calumniæ, Theophilo vero impingentes, ne aliter dicam, quæ Theophili erant, talia & tanta, qualia & quanta quiſque nouit. Auguſtumq; primum congreſſi, Reginam deinde adeunt in eccleſia S. Ioannis, orantes vt aduerſantium monachorum libelli contra ſe apud Præfectos vrbis examinarentur, tum vt Theophilus vel inuitus adductus, Ioannis iudicio ſubiiceretur; tum demum vt Theophili monachi aut probarent crimina, quæ ſanctis ſenioribus obiecerant, aut pœnæ talionis ſubderentur. Sic itaque Alaphius, qui modo eſt, à Principibus Alexandriam mittitur, vt Theophilum ducat. Sententiam reliquam Præfecti exequuntur. Cum vero ventilaretur cauſa, rei deprehenſis inſtabant leges, gladium ad vindictam exerentes. Infelices autem illi metuentes, omnia in Theophilum referunt, qui illos ſubornaſſet, libelloſq; calumniæ dictaſſet. Ita rationis ordo illos carceri mancipat vſque ad Theophili aduentum reſeruandos. Ex his alij moriuntur in cuſtodia, diutius remorante Theophilo: alij poſt ipſius aduentum (pecuniis enim Iudicum ſeueritatem emollierat) Proconneſſum ire in exilium iuſſi.* hactenus Palladius, qui ſubdit de aduentu Theophili Conſtantinopolim, de quo nos anno ſequenti.

h Pallad. in Dialog.

LEGATI THEOPHILI DETRVSI IN CARCEREM [illegible]

IV. DISSIDIA INTER CHRYSOSTOMVM ET EPIPHANIVM.

Hoc inſuper anno concertationes haud leues inter S. Ioannem Chryſoſtomum, atque S. Epiphanium Epiſcopum Conſtantiæ Cypri, Conſtantinopoli interceſſerunt. Qui enim (vt ſuo loco ſuperius dictum eſt) mittendo Synodale decretum Concilij Alexandrini de anathemate Origenis & eius hæreſum, ſimulque ſectatorum earum Origeniſtarum, in Synodo habita in Cypro firmatum; vbi ſe nihil profeciſſe, ſed eos Conſtantinopoli foueri cognouit; ipſe Epiphanius, qui primus omnium aduerſus Origeniſtas vexillum Catholicæ pietatis erexerat, conſcenſo nauigio Conſtantinopolim ſe contulit, afferens ſimul ſecum & decretum Concilij, quod collegerat in inſula Cypri: Hæc enim tum ex ſuperius recitata Theophili ad eum ſcripta epiſtola, tum ex Sozomeno *i* colliguntur. Cæterum quod inter Syrtes oratio nauigare cogatur, cum paſſim vera falſis admixta inueniantur (nam alij vel fauentes Chryſoſtomo, vel ſtudentes Origeniſtis, vt dictum eſt, in odium Theophili, complura in Epiphanium falſa coaceruarunt) ne in has impingat oratio, magna adhibenda eſt diligentia. Nos igitur, quæ ſcripta ſunt à Sozomeno recenſentes, in quibus veritas periclitetur, commonefaciemus lectorem. Ipſe enim rem ſic aggreditur enarrare.

i Sozom. lib. 8. c. 14.

V. MVLTA IN SOZOMENO CORRIGENDA.

k Conſiderans Theophilus plurimum ſibi profuturum, ſi ſtudij ſui ſocium nactus eſſet Epiphanium Salaminæ in Cypro Epiſcopum, virum ea ætate ob integritatem vitæ clariſſimum: ipſum ſibi amicum reddidit. Hunc enim cum antea reprehendiſſet, quod Deum humana forma præditum cenſeret: iam velut ex pœnitentia rectam ſententiam doctus, ſe cum illo conſentire ſcripſit; & aduerſus libros Origenis, qui huiuſmodi dogmatum auctor extitiſſet,

calum-